

บทที่ 3

หลักการสำคัญของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ และกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการบริการโลจิสติกส์ของประเทศไทย

1. ลักษณะทั่วไปและหลักการสำคัญของ GATS¹

ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services--GATS) ซึ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอเรียกย่อ ๆ ว่า GATS นั้น เป็นส่วนหนึ่งในข้อตกลงภายใต้องค์การการค้าโลก (World Trade Organization--WTO) เพื่อที่จะลดข้อจำกัดของการค้าระหว่างประเทศด้านการบริการที่มีธรรมชาติที่แตกต่างจากการค้าสินค้า ข้อตกลง GATS ประกอบไปด้วยกฎระเบียบและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ของประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก สามารถแบ่งองค์ประกอบออกมาได้เป็น 3 ส่วนสำคัญ คือ

1) กรอบความตกลงทั่วไป (Framework Agreement) เป็นกรอบข้อตกลงพหุภาคี (Multilateral Agreement) กำหนดแนวคิดนิยามข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกทุกประเทศจะต้องปฏิบัติตามซึ่งข้อตกลงนี้จะบังคับใช้กับการบริการทุกรูปแบบ โดยกรอบความตกลงทั่วไปนี้แบ่งออกได้เป็น 6 หมวด คือ

หมวดที่ 1 : กรอบว่าด้วยขอบเขตและคำจำกัดความ (Scope and Definition)

หมวดที่ 2 : กรอบว่าด้วยพันธกรณีทั่วไป และข้อบังคับ (General Obligation and Disciplines)

หมวดที่ 3 : กรอบว่าด้วยคำมั่นเฉพาะ (Specific Commitments)

หมวดที่ 4 : กรอบว่าด้วยการเปิดเสรีเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ (Progressive Liberalization)

¹พรเทพ เบญญาอภิกุล, **GATS ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ โครงการ WTO Watch (ฉบับกระแสดองค์การการค้าโลก)** (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย-ธรรมศาสตร์, 2548), หน้า 35.

หมวดที่ 5 : กรอบว่าด้วยบทบัญญัติเชิงสถาบัน (Institutional Provisions)

หมวดที่ 6 : กรอบว่าด้วยบทบัญญัติสุดท้าย (Final Provisions)

2) ส่วนแนบท้ายหรือภาคผนวก (Annex) แบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็น ๆ ทั่วไป ได้แก่ ข้อกำหนดยกเว้นการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-favoured Nation) การเคลื่อนย้ายของปัจเจกชนโดยธรรมชาติในการให้บริการภายใต้การตกลง และส่วนเกี่ยวกับข้อกำหนดและหลักปฏิบัติของสาขาบริการ (Sectoral Approach) ซึ่งมีเฉพาะตัวในแต่ละประเทศไม่สามารถที่จะนำกรอบการตกลงทั่วไปมาปฏิบัติได้หรือบางสาขายังไม่สามารถที่จะทำการเจรจาตกลงกันได้ สาขาบริการเหล่านี้ อาทิเช่น สาขาบริการทางการเงิน (Financial Services) สาขาบริการสื่อสารโทรคมนาคม สาขาบริการขนส่งทางอากาศ (Air Transport Service)

3) ตารางคำมั่นเฉพาะ (Schedule of Specific Commitments) สมาชิก WTO ทุกประเทศจะต้องจัดทำตารางแสดงคำมั่นเฉพาะซึ่งระบุสาขา และสาขาย่อยของภาคบริการ และเงื่อนไขที่จะทำการเปิดเสรี โดยให้อิสระแก่สมาชิกในการเลือกสาขาและวิธีการในการให้บริการ (Mode of Supply) ที่ตนมีความพร้อม และเลือกที่จะวางข้อกำหนดต่าง ๆ ในประเด็นที่เกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาด (Market Access) การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) นอกจากนี้ ประเทศสมาชิกสามารถที่จะวางข้อกำหนดในเพิ่มคำมั่นเพิ่มเติม (Additional Commitment) เพื่อกำหนดประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีได้อีกด้วย

GATS เป็นความตกลงที่ทำขึ้นระหว่างรัฐบาลของประเทศสมาชิก ซึ่งมีทั้ง ความตกลงที่มีลักษณะทั่วไป (General) และข้อตกลงหรือคำมั่นที่มีลักษณะเฉพาะ (Specific) ลักษณะที่เป็นทั่วไปมีอยู่สองประการ คือ ความตกลงนี้ใช้บังคับกับการให้บริการทุก ๆ ประเภทที่สามารถทำการค้าระหว่างประเทศได้ (Internationally Tradable Services) และบังคับใช้กับประเทศสมาชิกทุกประเทศอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าเป็นสมาชิกจากประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนาก็ตาม ขณะที่ความตกลงที่มีลักษณะเฉพาะ คือ การที่แต่ละประเทศสมาชิกสามารถที่จะทำการเจรจาตกลง และวางเงื่อนไขการเปิดเสรีได้โดยอิสระซึ่งต้องระบุไว้ในรายการคำมั่นเฉพาะของแต่ละประเทศ โดยมีหลักการดังต่อไปนี้

1.1 กรอบความตกลงทั่วไป (Framework Agreement)

คำอารัมภบท (Preamble) ในส่วนแรกของความตกลง GATS มีการกล่าวถึงกรอบกว้าง ๆ และเป็นเจตนารมณ์พื้นฐานที่ประเทศสมาชิกทุกประเทศเห็นพ้องกัน และใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการร่างความตกลงพหุภาคีเกี่ยวกับการค้าสาขาบริการ โดยต้องการขยายระดับการค้าในภาคบริการภายใต้เจตนารมณ์และหลักการของหลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการเปิดเสรีเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ (Progressive Liberalization) หลักการพัฒนาของประเทศกำลังพัฒนา (Development of Developing Countries) หลักการผลประโยชน์ร่วมกันโดยคำนึงถึงเป้าหมายนโยบายแห่งชาติ (National Policy Objective) หลักการผลักดันการเข้ามามีส่วนร่วมในการค้า ในสาขาบริการของประเทศกำลังพัฒนา (Increasing Participation of Developing Countries) หลักการคำนึงถึงสถานการณ์ที่ยาก ลำบากทางเศรษฐกิจการพัฒนา และฐานะทางการเงินของประเทศด้อยพัฒนา (Taking Particular Account of Serious Difficulty of the Least Developed Countries) เจตนารมณ์เหล่านี้สอดคล้องกับปรัชญาทางเศรษฐกิจที่ระบุในเจตนารมณ์ของข้อตกลงองค์การการค้าโลก และเจตนารมณ์ดังกล่าวนำไปสู่การร่างข้อตกลงซึ่งในกรอบความตกลงทั่วไปนั้นมีทั้งสิ้น 6 หมวด ได้แก่

หมวดที่ 1 ขอบเขตและคำจำกัดความ (Scope and Definition)

หมวดที่ 2 พันธกรณีและข้อบังคับทั่วไป (General Obligations and Disciplines)

หมวดที่ 3 คำมั่นเฉพาะ (Specific Commitment)

หมวดที่ 4 การเปิดเสรีเพิ่มขึ้นตามลำดับ (Progressive Liberalization)

หมวดที่ 5 บทบัญญัติเกี่ยวกับสถาบัน (Institutional Provisions)

หมวดที่ 6 บทเฉพาะการ (Final Provisions)

1.1.1 ขอบเขตและคำจำกัดความ (Scope and Definition)

มาตรา 1 เป็นมาตราเดียวในหมวดนี้ที่ระบุว่า ข้อตกลงนี้บังคับใช้กับมาตรการ (Measure) ของประเทศภาคีสมาชิกที่กระทบกับการค้าบริการ โดยให้คำจำกัดความของคำว่า “มาตรการของประเทศสมาชิก” ว่าเป็นมาตรการที่มีการบังคับใช้ภายในดินแดนของประเทศสมาชิกโดยรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น (Central, Regional

or Local Government) หรือหน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ (Non-governmental Bodies) แต่มีอำนาจหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐ

ส่วนคำว่า “การค้าบริการ” นั้น GATS มิได้ให้ความหมายที่ละเอียดถี่ถ้วน มีเพียงแต่กำหนดกรอบอย่างกว้างไว้ในมาตรา 1 และมาตรา 28 ของบทบัญญัติสุดท้าย (Final Provision) ว่าให้หมายถึงการให้บริการ (The Supply of a Service) ไม่ว่าจะเป็นการผลิต (Production) การจำหน่าย (Distribution) การตลาด (Marketing) การขายและการขนส่งมอบการบริการ (Sale and Delivery) และกำหนดให้คำว่า “การค้าบริการ” (Services) หมายความว่ารวมถึง การให้บริการในทุกสาขา (Any Sector) ยกเว้นการบริการที่ให้บริการโดยหน่วยงานของรัฐ (A Service Supplied in the Exercise of Government Authority) โดยการบริการที่ให้โดยหน่วยงานของรัฐนั้น จะต้องไม่เป็นการให้บริการที่มุ่งในเชิงการค้าหรือแข่งขันกับผู้ให้บริการรายอื่น

1.1.2 รูปแบบการค้าบริการ (Mode of Supply)

เนื่องจากความแตกต่างของสินค้าและบริการ มาตรา 1 ยังให้คำจำกัดความของ “การค้าในภาคบริการ” (Trade in Services) ว่าหมายถึง กระบวนการส่งผ่านบริการจากผู้ให้บริการถึงผู้รับบริการ แต่เนื่องจากลักษณะธรรมชาติของสินค้าบริการนั้นไม่สามารถจับต้องได้ การผลิตและการบริโภคมักจะเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน การค้าในภาคบริการหรือการให้บริการ (Supply of a Service) จึงมีรูปแบบหลากหลาย ซึ่งสามารถแบ่ง แยกลักษณะการให้บริการหรือรูปแบบการให้บริการ (Mode of Supply) ออกได้เป็น 4 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 การค้าข้ามพรมแดน (Cross-border Supply) เป็นการส่งผ่านบริการข้ามพรมแดนจากประเทศหนึ่งไปยังประเทศหนึ่งโดยไม่มีการเคลื่อนย้ายทางกายภาพของผู้ให้และผู้รับบริการ การค้าลักษณะนี้เข้าใจได้ง่าย เพราะมีลักษณะเหมือนกับการนำเข้าและส่งออกสินค้าทั่วไป โดยประเภทของบริการที่มีลักษณะรูปแบบการให้บริการอยู่ในรูปแบบที่ 1 เช่น การขนส่งทางทะเลและทางอากาศ บริการผ่านทางระบบโทรคมนาคมบางประเภท หรือลักษณะบริการที่รวมอยู่ในสินค้าหรือใช้สินค้าเป็นตัวส่งผ่านบริการ (Physical Medium) เช่น ซอฟต์แวร์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือรูปวาด

รูปแบบที่ 2 การบริโภคในต่างประเทศ (Consumption Aboard) การให้บริการในลักษณะนี้ ต้องการการเคลื่อนย้ายทางกายภาพของผู้บริโภคโดยผู้บริโภคจำเป็นต้องเข้ารับบริการในประเทศของผู้ให้บริการ การให้บริการลักษณะนี้สำคัญที่สุด ได้แก่ การท่องเที่ยว การศึกษา นอกจากนี้ยังรวมถึงการซ่อมบำรุงอากาศยาน และเรือในต่างประเทศ

รูปแบบที่ 3 การตั้งสำนักงานให้บริการในประเทศของผู้รับบริการ (Commercial Presence) มีบริการหลายประเภทที่จำเป็นจะต้องมีการจัดตั้งหน่วยธุรกิจ (Establishment of Business Entity) ไม่ว่าจะเป็นลักษณะสาขา (Branch) บริษัทในเครือ (Subsidiaries) ตัวแทน (Agency) หรือการร่วมลงทุน (Joint Ventures) ในประเทศอื่น เพื่อให้บริการประชาชนในประเทศนั้น ๆ ผ่านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment--FDI) ซึ่งบริการลักษณะนี้ ได้แก่ การสื่อสารโทรคมนาคมในประเทศ การให้บริการไฟฟ้า ประปา การให้บริการทางการเงินต่าง ๆ เป็นต้น

รูปแบบที่ 4 การเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาเพื่อให้บริการในประเทศของผู้รับบริการเป็นการชั่วคราว (Temporary Movement of Natural Persons) บริการในลักษณะนี้ผู้ให้บริการจำเป็นต้องเดินทางไปยังประเทศของผู้รับบริการ ได้แก่ การก่อสร้าง การให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะเรื่อง โดยบริการส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายบุคคลหรือแรงงานมักจะเป็นบริการที่ประเทศกำลังพัฒนามีความได้เปรียบ และต้องการที่จะเปิดเสรี

การแบ่งรูปแบบการให้บริการเป็น 4 ลักษณะ ช่วยให้เห็นถึงความหลากหลายในการค้าบริการและความแตกต่างโดยธรรมชาติระหว่างสินค้าบริการ และสินค้าอื่น ๆ วิธีการในการที่สินค้าบริการจะเข้าสู่ตลาดภายในประเทศมีได้หลายลักษณะ อีกทั้งโดยปกติแล้วการบริการแต่ละประเภทมักเกี่ยวข้องกับบริการในประเภทอื่นด้วย ดังนั้น แต่ละประเทศจะต้องพิจารณาถึงความพร้อมในการจะเปิดเสรีในแต่ละสาขา และแต่ละรูปแบบการให้บริการ อย่างไรก็ดี บริการโดยส่วนใหญ่ไม่ได้สัมพันธ์กับรูปแบบการให้บริการเพียงรูปแบบใดรูปแบบเดียว หากแต่ว่าบริการจำนวนมากมีรูปแบบในการให้บริการมากกว่า 1 รูปแบบ การให้คำจำกัดความและขอบเขตของการค้าบริการ โดยให้ความสำคัญถึงประเทศต้นกำเนิด ความเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต การเคลื่อนย้ายของ

ปัจจัย และผู้บริโภคซึ่งเป็นขอบเขตที่กว้างขวางครอบคลุมกว่าความเข้าใจดั้งเดิม ที่ว่าการค้าไม่ว่าจะเป็นสินค้าหรือบริการ คือ การส่งสินค้าข้ามพรมแดนเท่านั้น เมื่อประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์แล้ว มีส่วนทำให้การค้าในสาขาบริการต่าง ๆ มีความซับซ้อน การตีความในเรื่องความเป็นเจ้าของ รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ จะทำได้ยากมากยิ่งขึ้น

1.2 พันธกรณีทั่วไปและข้อบังคับ (General Obligation and Disciplines)

หมวด 1 ของ GATS กล่าวถึงพันธกรณีและข้อบังคับทั่วไปที่บังคับใช้กับทุกประเทศสมาชิก โดยสาระสำคัญสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ เนื้อหาของข้อบังคับและพันธกรณีเงื่อนไขที่จะสามารถยกเว้นข้อบังคับ พันธกรณี แนวทางปฏิบัติ และการเจรจาในอนาคต ซึ่งสาระสำคัญของหมวดนี้ มีดังต่อไปนี้

1.2.1 หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favoured-Nation Treatment--MFN)

หลักการนี้เป็นหลักการขั้นพื้นฐานที่สำคัญของ GATS คือ มาตรา 2 ววรรคที่ 1 ซึ่งระบุว่า ประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติกับบริการ และผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่น ๆ อย่างเท่าเทียมโดยทันทีและไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น คือ การให้สิทธิพิเศษทางการค้าใด ๆ จะต้องทำอย่างไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discriminatory) ภายใต้ข้อกำหนดนี้ เมื่อประเทศสมาชิกให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่ประเทศใด ประเทศสมาชิกอื่นจะได้รับสิทธิพิเศษโดยอัตโนมัติ ข้อกำหนดนี้มีลักษณะสำคัญ คือ ทำให้ข้อตกลงนี้มีลักษณะเป็นข้อตกลงพหุภาคี ซึ่งผลประโยชน์จากการเจรจาทวิภาคีใด ๆ ก็จะต้องอยู่กับประเทศสมาชิกอื่นด้วย ดังนั้น เมื่อประเทศสมาชิกได้ระบุเงื่อนไขของการเปิดเสรีในสาขาต่าง ๆ ลงในรายการแสดงคำมั่นเฉพาะ (List of Specific Commitments) แล้ว ผู้ประกอบการจากประเทศสมาชิกใดก็ตามที่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวสามารถที่จะเข้ามาแข่งขันได้โดยปราศจากข้อจำกัดอื่น ๆ ที่เลือกปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ภายใต้อาณัติของหลักการนี้ยังครอบคลุมไปถึงมาตรการอื่น ๆ ทุกมาตรการของประเทศสมาชิก ไม่เฉพาะแต่สาขาที่ถูกบันทึกในรายการคำมั่นเฉพาะ ข้อสังเกตที่สำคัญก็คือ ข้อกำหนดเรื่อง MFN นั้น มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติ แต่ไม่

เกี่ยวข้องกับระดับการเปิดตลาดใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าแต่ละสาขาของภาคบริการมีระดับของการเปิดเสรีเพียงไร มาตรการต่าง ๆ ที่ใช้กับสาขานั้น ๆ ต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อประเทศใดประเทศหนึ่งเป็นพิเศษโดยหลัก MFN นี้ จะห้ามการเลือกปฏิบัติทั้งในแง่ของการเลือกปฏิบัติที่ถูกระบุไว้ในข้อกำหนดต่าง ๆ โดยตรง และผลกระทบมาจากมาตรการหรือข้อกำหนดอื่น ๆ ที่แม้ว่าไม่มีการเลือกปฏิบัติแต่ในทางปฏิบัติแล้วก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติเกิดขึ้น

อย่างไรก็ดี ข้อตกลงนี้ยังเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกสามารถที่จะมีสิทธิยกเว้นการปฏิบัติตามหลัก MFN ได้ กล่าวคือ นโยบายและมาตรการที่เป็นไปอย่างเลือกปฏิบัติของสมาชิกจะต้องถูกบันทึกในตารางคำมั่นเฉพาะและเป็นไปตามเงื่อนไขของภาคผนวกที่ 2 ด้วยการยกเว้นการใช้มาตรา 2 (Annex on Article II Exemption) โดยประเทศสมาชิกจะต้องระบุมูลฐานที่ขัดกับหลัก MFN ต่าง ๆ ในขณะที่ข้อตกลง WTO มีผลบังคับใช้การขอสิทธิยกเว้นใหม่หลังจากการบังคับใช้ข้อตกลง WTO ให้เป็นไปตามมาตรา 9 วรรค 3 ของข้อตกลง WTO ซึ่งว่าด้วยข้อกำหนดเกี่ยวกับการยกเว้น คณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการ จะต้องทำการทบทวนการให้สิทธิยกเว้นในกรณีที่มีการขอยกเว้นเกิน 5 ปี² ซึ่งโดยหลักการแล้ว สิทธิยกเว้นหลักการ MFN จะมีระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี และจะต้องถูกนำมาพิจารณาในการเจรจาเปิดเสรีรอบถัดไป³

ข้อตกลง GATS จะไม่ขัดขวางการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Economic Integration) ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 5 ว่าด้วยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ สิทธิพิเศษทางการค้าบริการที่กลุ่มเศรษฐกิจให้แก่สมาชิกในกลุ่ม จะได้รับสิทธิยกเว้นการปฏิบัติตามหลัก MFN โดยข้อตกลงการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจนั้น ๆ จะต้องครอบคลุมสาขาบริการอย่างกว้างขวาง และข้อตกลงจะต้องยกเลิกมาตรการเลือกปฏิบัติต่าง ๆ ที่มีอยู่ และ/หรือ ห้ามไม่ให้ออกมาตรการเลือกปฏิบัติต่าง ๆ ต่อประเทศในกลุ่มหรือระหว่างกลุ่มเศรษฐกิจเพิ่มเติม⁴ วัตถุประสงค์ก็คือ เพื่อให้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจจะต้องแจ้ง

²ภาคผนวกว่าด้วยการยกเว้นการใช้มาตรา 2: 3

³ภาคผนวกว่าด้วยการยกเว้นการใช้มาตรา 2: 6

⁴มาตรา 5: 1

ให้คณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการทราบ โดยคณะมนตรีจะสามารถตั้งคณะทำงานเพื่อตรวจสอบ และศึกษาการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจนั้น รวมถึงให้คำแนะนำต่อคณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการ⁵

อย่างไรก็ดี การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจต่าง ๆ นั้น จะต้องไม่ทำให้อุปสรรคทางการค้า (Barrier to Trade) ในแต่ละสาขาบริการของประเทศสมาชิกต่าง ๆ นอกกลุ่มเศรษฐกิจสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการมีข้อตกลงรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และประเทศที่เป็นสมาชิกในกลุ่มเศรษฐกิจไม่สามารถเรียกร้องค่าชดเชยที่จะเกิดขึ้นกับสมาชิกอื่น ๆ นอกกลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจได้⁶

1.2.2 หลักความโปร่งใส (Transparency)

หลักความโปร่งใส ที่ระบุในมาตรา 3 วรรค 1 ของ GATS ประเทศสมาชิกทุกประเทศต้องเปิดเผยข้อมูลทางด้านกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ (Laws and Regulations) ขั้นตอนการบริหารควบคุม (Administrative guidelines) ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่าง ๆ รวมถึงความตกลงนานาชาติที่กระทบต่อ GATS แก่สาธารณะ ประเทศสมาชิกจำเป็นต้องจัดตั้งจุดบริการข้อมูล (National Enquiry Points) เพื่อให้บริการข้อมูลแก่บริษัทเอกชนและรัฐบาลของประเทศสมาชิก เมื่อถูกร้องขอโดยจะต้องจัดตั้งจุดบริการข้อมูลภายในสองปีหลังจากความตกลง WTO มีผลบังคับใช้ อย่างไรก็ดี ประเทศสมาชิกไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับ ถ้าการเปิดเผยมีผลขัดขวางการบังคับใช้กฎหมายขัดแย้งกับผลประโยชน์สาธารณะ หรือส่งผลกระทบทางกฎหมายต่อผลประโยชน์ทางการค้าของสถานประกอบการของรัฐหรือเอกชน⁷

หลักความโปร่งใสจะช่วยเพิ่มความมั่นใจในการลงทุนและการค้าทางด้านบริการ การปฏิบัติตามหลักความโปร่งใสจะช่วยให้การตรวจสอบทำได้ง่าย และเพิ่มความมั่นใจระหว่างประเทศสมาชิกว่า ประเทศสมาชิกต่าง ๆ ได้ปฏิบัติตามพันธกรณีต่าง ๆ ที่ได้ให้ไว้ เช่น การปฏิบัติตามหลัก MFN หรือรายการคำมั่นเฉพาะ

⁵มาตรา 5: 7

⁶มาตรา 5: 8

⁷มาตรา 3 ทวิ

1.2.3 หลักการผลักดันการเข้ามามีส่วนร่วมในการค้าสาขาบริการของประเทศกำลังพัฒนา (Increasing Participation of Developing Countries)

การบรรจุหลักผลักดันการเข้ามามีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาในกรอบความตกลงทั่วไปถือว่าเป็นการนำประเด็นทางด้านการพัฒนาเข้ามารวมอยู่ใน GATS อย่างชัดเจน ประเทศพัฒนาแล้วจะต้องตั้งจุดบริการข้อมูลภายใน 2 ปี หลังจากความตกลงองค์การการค้าโลกมีผลบังคับใช้เพื่อประเทศกำลังพัฒนาจะสามารถขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการในประเด็นทางด้านการค้า และทางเทคนิคข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติทางด้านวิชาชีพ รวมถึงเทคโนโลยีในสาขาบริการ⁸ นอกจากนี้ยังรวมถึงความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคอื่น ๆ⁹

กรอบความตกลง GATS มีเจตนารมณ์ที่จะเพิ่มการเปิดการมีส่วนร่วมในการค้าภาคบริการของประเทศกำลังพัฒนาผ่านการเจรจาถ้อยแถลงเฉพาะ ประเทศพัฒนาแล้วสามารถช่วยผลักดันการเข้ามามีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาโดย¹⁰

1) เพิ่มขีดความสามารถ (Capacity) พัฒนาประสิทธิภาพ (Efficiency) และความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ของสาขาบริการในประเทศกำลังพัฒนาโดยการเข้าถึงเทคโนโลยีของประเทศพัฒนาแล้วผ่านช่องทางทางการค้า

2) ปรับปรุงการเข้าถึงช่องทางการกระจายสินค้าและเครือข่ายข้อมูล

3) เปิดเสรีการเข้าสู่ตลาด (Market Access) ในสาขาและรูปแบบการให้บริการ (Mode of Supply) ที่ประเทศกำลังพัฒนาให้ความสนใจ

นอกจากนี้ ประเทศด้อยพัฒนา (Least-developed Countries) ยังจะได้รับพิจารณาเป็นพิเศษในการเจรจาถ้อยแถลงเฉพาะ โดยคำนึงถึงสถานการณ์ที่ยากลำบากทางเศรษฐกิจ การพัฒนา และฐานะทางการเงินของประเทศด้อยพัฒนาเหล่านั้น¹¹

⁸มาตรา 4: 2 (a)-(b)

⁹มาตรา 25: 1

¹⁰มาตรา 4: 1

¹¹มาตรา 4: 2

ความตกลง GATS แม้ว่าจะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนานอกเหนือจากการเปิดเสรีในด้านบริการ แต่บทบัญญัติเกี่ยวกับการเพิ่มการมีส่วนร่วมทางการค้าของประเทศกำลังพัฒนากลับไม่ได้ให้สิทธิพิเศษทางการค้าต่อประเทศกำลังพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งแตกต่างจากในกรณีของ GATT ที่มีการปรับปรุงพันธกรณีทั่วไป ซึ่งประเทศกำลังพัฒนาใช้ปฏิบัติเพื่อให้ประเทศเหล่านั้นได้ประโยชน์¹²

1.2.4 หลักเกี่ยวกับข้อกำหนดภายในประเทศ (Domestic Regulation)

ข้อกำหนดภายในประเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการค้าสาขาบริการ อุปสรรคทางการค้าในสาขาบริการส่วนใหญ่นั้น เนื่องจากข้อกำหนดภายในประเทศที่รัฐบาลแต่ละประเทศกำหนดเพื่อปกป้องการเข้ามาแข่งขันจากผู้ประกอบธุรกิจบริการจากต่างประเทศ แตกต่างจากกรณีของสินค้าที่เป็นอุปสรรคทางการค้า ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของมาตรการภาษีและไม่ใช่นโยบายซึ่งกีดกันการค้า ณ จุดพรมแดนของประเทศ การค้าทางด้านบริการจากต่างประเทศส่วนใหญ่จะถูกอุปสรรคจากมาตรการควบคุมภายในประเทศซึ่งส่วนใหญ่เป็นมาตรการที่ไม่เลือกปฏิบัติ เช่น มาตรฐานหลักเกณฑ์การให้บริการ และการออกใบอนุญาต เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากว่าภาคบริการหลายสาขา เช่น การให้บริการ โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง การติดต่อสื่อสาร การศึกษา หรือการให้บริการทางการแพทย์ มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ประกอบกับปัญหาความล้มเหลวของระบบตลาดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหลายสาขาบริการ นอกจากนี้ หลายประเทศยังคำนึงถึงความเท่าเทียมกัน (Equity) ในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของประชาชนภายในประเทศ ดังนั้นการออกมาตรการควบคุม และกำกับดูแลการให้บริการในสาขาบริการต่าง ๆ จึงยังคงมีความจำเป็น

ความตกลง GATS ยอมรับถึงความจำเป็นของมาตรการควบคุมธุรกิจบริการภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการป้องกันการใช้มาตรการดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการสร้างอุปสรรคทางการค้า และให้ความมั่นใจแก่ประเทศสมาชิกทุกประเทศว่ามาตรการดังกล่าวจะถูกใช้และจัดการอย่างมีเหตุผล เป็นไปตามวัตถุประสงค์

¹² มาตรา 4 ของความตกลง GATT และ Enabling Clause

และเป็นไปอย่างยุติธรรม มาตรา 6 ของ GATS ระบุว่า มาตรการควบคุมภายในประเทศของสมาชิกในเรื่องข้อกำหนดทางด้านคุณภาพ ข้อกำหนดและขั้นตอนการขอใบอนุญาต และมาตรฐานทางเทคนิคจะต้องไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้าโดยไม่จำเป็น (Unnecessary Barrier to Trade)¹³ นอกจากนี้มาตรการเหล่านี้จะต้องไม่ถูกใช้เพื่อลบล้าง (Nullify) หรือเกิดความเสียหาย (Impair) ต่อพันธะที่ประเทศระบุไว้ในตารางคำมั่นเฉพาะ (Schedule of Specific Commitments)¹⁴

1.2.5 หลักเกี่ยวกับการให้บริการผูกขาด (Monopoly)

ข้อตกลง GATS ไม่ได้ขีดขวางการมีอยู่ของผู้ให้บริการผูกขาด¹⁵ แต่การมีอยู่ของผู้ให้บริการผูกขาดจะต้องไม่ขัดกับหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้ชาติที่ได้รับ การอนุเคราะห์ยิ่ง และรายการคำมั่นเฉพาะ¹⁶ ประเทศสมาชิกจะต้องป้องกันผู้ให้บริการผูกขาดมิให้ใช้อำนาจผูกขาดไปในทางที่ขัดกับคำมั่นที่ประเทศสมาชิกให้ไว้¹⁷ นอกจากนี้ประเทศสมาชิกจะต้องรายงานการเกิดขึ้นของผู้ประกอบการผูกขาดรายใหม่ให้คณะกรรมการการค้าบริการหากสาขานั้นถูกระบุอยู่ในคำมั่นเฉพาะ¹⁸

1.2.6 การเปิดเสรีเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ (Progressive Liberalization)

หลักการเปิดเสรีเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ต้องการให้ประเทศสมาชิกมีการเจรจาต่อรองเปิดตลาดในสาขาบริการเพิ่มมากขึ้นในอนาคต โดยจะต้องเริ่มการเจรจาภายใน 5 ปีหลังจากข้อตกลง WTO มีผลใช้บังคับในปี 2543 โดยการเจรจาจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งลดผลกระทบทางลบจากมาตรการทางการค้าที่มีต่อการเข้าสู่ตลาดในสาขาบริการ¹⁹ กระบวนการผลักดันการเปิดเสรีเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ในแต่ละรอบการเจรจา

¹³มาตรา 6: 4

¹⁴มาตรา 6: 5

¹⁵มาตรา 8

¹⁶มาตรา 8: 1

¹⁷มาตรา 8: 2

¹⁸มาตรา 8: 4

¹⁹มาตรา 19: 1

นั้นสามารถทำได้โดยการเจรจาแบบทวิภาคีหรือพหุภาคี โดยมุ่งเน้นเพื่อเพิ่มสาขาบริการ และระดับการเปิดเสรีในตารางคำมั่นเฉพาะ²⁰

1.3 คำมั่นเฉพาะ (Specific Commitments)

นอกเหนือจากพันธกรณีทั่วไปในส่วนของหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (MFN) และหลักความโปร่งใส (Transparency) ซึ่งประเทศสมาชิกทุกประเทศต้องยึดถือและมีผลบังคับโดยอัตโนมัติแล้ว ข้อตกลง GATS ยังเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เลือกเงื่อนไขการเปิดเสรีซึ่งเป็นไปตามความสมัครใจ โดยประเทศสมาชิกจะต้องระบุสาขาบริการที่จะทำการเปิดเสรีลงในรายการคำมั่นเฉพาะ โดยการเปิดเสรีจะเป็นไปตามหลัก MFN ซึ่งอาจจะมีเงื่อนไขทางด้านมาตรฐานหรือใบอนุญาตอยู่ด้วย ประเทศสมาชิกสามารถที่จะกำหนดเงื่อนไขข้อจำกัดของการเข้าสู่ตลาด (Market Access) หรือเงื่อนไขที่เป็นการเลือกปฏิบัติระหว่างผู้ให้บริการในประเทศกับผู้ให้บริการจากต่างประเทศ (National Treatment) ซึ่งมาตรการที่เป็นข้อจำกัดเหล่านี้ ถ้าประเทศสมาชิกต้องการที่จะคงไว้จะต้องระบุไว้ในตารางคำมั่นเฉพาะ

กรอบที่ว่าด้วยคำมั่นเฉพาะนี้จะว่าด้วยการระบุเงื่อนไขการเปิดเสรีในสาขาบริการที่ประเทศสมาชิกมีความสมัครใจ โดยประเทศสมาชิกสามารถที่จะคงมาตรการที่เป็นข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาด การปฏิบัติเยี่ยงผู้ประกอบการในประเทศ นอกจากนี้ประเทศสมาชิกยังสามารถที่จะให้คำมั่นเพิ่มเติม (Additional Commitments) นอกเหนือจากเงื่อนไขสองประการข้างต้น ในหมวดนี้มีมาตราที่เกี่ยวข้องด้วยกันทั้งสิ้น 3 มาตรา ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1.3.1 การเข้าถึงตลาด (Market Access)

มาตรา 16 วรรค 2 ระบุถึงมาตรการป้องกันการเข้าถึงตลาดที่ประเทศสมาชิกไม่สามารถที่จะบังคับใช้ได้ถ้าไม่ได้ระบุไว้ล่วงหน้าในตารางคำมั่นเฉพาะ ซึ่งมีด้วยกันทั้งสิ้น 6 มาตรการ คือ²¹

²⁰มาตรา 19: 4

²¹มาตรา 16: 2 (a)-(f)

- 1) จำกัดจำนวนผู้ให้บริการโดยการให้โควต้า อำนาจผูกขาดผู้แทนจำหน่าย หรือมาตรการทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจ (Economic needs Test)²² เช่น การจำกัดโควต้าสำหรับผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ในต่างประเทศหรือข้อกำหนดเกี่ยวกับสัญชาติของผู้ให้บริการ²³ ซึ่งมองอีกแง่หนึ่งถือว่าเป็นโควต้าที่เป็นศูนย์
- 2) จำกัดมูลค่าธุรกรรม หรือสินทรัพย์รวมของธุรกิจบริการโดยการให้โควต้าหรือมาตรการทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจ เช่น จำกัดสินทรัพย์ของสาขาธนาคารต่างประเทศให้เป็นสัดส่วนของสินทรัพย์รวมของทุกธนาคาร
- 3) จำกัดปริมาณในลักษณะของหน่วยการให้บริการ หรือจำนวนรวมของผลผลิตของสินค้าบริการ โดยการให้โควต้า หรือมาตรการทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจ เช่น จำกัดเวลาฉายของภาพยนตร์จากต่างประเทศ
- 4) จำกัดจำนวนรวมของบุคคลธรรมดา (Natural Person) ที่เข้าทำงานในสาขาบริการต่าง ๆ หรือจำกัดจำนวนของแรงงานที่ผู้ประกอบการบริการจะว่าจ้างได้ หรือการตัดสินใจว่าใครจำเป็นหรือเกี่ยวข้องต่อการให้บริการ โดยการให้โควต้า มาตรการทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจ เช่น อนุญาตเฉพาะวิชาชีพที่ขาดแคลนบุคลากรในประเทศ เช่น จำกัดจำนวนแรงงานและ/หรือค่าจ้างแรงงานจากต่างประเทศไม่ให้เกินสัดส่วนที่กำหนดของจำนวนรวม
- 5) มาตรการที่จำกัดลักษณะรูปแบบการจัดตั้งทางกฎหมาย (Legal Entity) หรือการร่วมทุนจากต่างประเทศ (Joint Venture) ที่จะสามารถเข้ามาประกอบธุรกิจบริการ

²² มาตรการตรวจสอบต่าง ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ หรือว่าการเพิ่มจำนวนของผู้ให้บริการนั้นมีความจำเป็นจริง ๆ สำหรับประเทศ

²³ **Guidelines for the Specific Commitment Under the General Agreement on Trade and Services (GATS)** [Online], available URL: <http://tsdb.wto.org/wto/guidelines.html>, 2008 (November, 10).

6) จำกัดการเข้ามามีส่วนร่วมของทุนจากต่างประเทศในรูปของการจำกัดสัดส่วนหรือการถือหุ้นสูงสุดของชาวต่างชาติ หรือจำกัดมูลค่ารวมของการลงทุนจากต่างประเทศไม่ว่าโดยการลงทุนของปัจเจกบุคคล หรือโดยรวมของชาวต่างชาติ

สังเกตได้ว่า ข้อห้ามส่วนใหญ่เป็นการจำกัดในเชิงปริมาณ ยกเว้นข้อ 6 ซึ่งเป็นมาตรการในเชิงคุณภาพ โดยมาตรการจำกัดการเข้าสู่ตลาดไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นมาตรการที่เป็นการเลือกปฏิบัติเสมอไป มาตรการที่ไม่เลือกปฏิบัติมีอยู่หลายมาตรการ เช่น มาตรการควบคุมสาขาการผลิตทั้งสาขา (ข้อ 1 ถึง ข้อ 4) สามารถถูกใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการเข้าสู่ตลาดได้อย่างไรก็ดี ข้อกำหนดด้านการเข้าสู่ตลาดเป็นเพียงความพยายามที่จะลดข้อจำกัดการเข้าไปแข่งขันของผู้ให้บริการจากต่างประเทศ แต่ข้อกำหนดนี้เพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการค้าเสรี เนื่องจากผู้ให้บริการจากต่างประเทศหลังจากสามารถเข้าสู่ตลาดได้แล้ว ยังอาจจะต้องเผชิญมาตรการที่เป็นข้อจำกัดและเลือกปฏิบัติหลังจากการเข้าสู่ตลาดแล้ว

1.3.2 การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment)

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการเปิดเสรี ข้อกำหนดเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติกำหนดให้ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะต้องปฏิบัติกับผู้ประกอบธุรกิจบริการจากประเทศสมาชิกอื่นในสาขาที่ระบุไว้ในตารางคำมั่นเฉพาะ โดยให้การสนับสนุนไม่น้อยกว่าผู้ประกอบการของประเทศได้รับ²⁴ อย่างไรก็ดี ประเทศสมาชิกสามารถใช้มาตรการที่เลือกปฏิบัติได้ถ้ามาตรการที่เลือกปฏิบัตินั้นถูกระบุไว้ในตารางคำมั่นเฉพาะ

ความตกลง GATS มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติทั้งในส่วนการให้บริการและผู้ให้บริการ ซึ่งแตกต่างจากในกรณีของ GATT ที่กำหนดหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (NT) เฉพาะสินค้าแต่ไม่รวมถึงผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการ ซึ่ง GATS ได้คำนึงถึงธรรมชาติของสินค้าบริการที่ไม่สามารถแยกผู้ประกอบการออกจากตัวสินค้าบริการได้ ข้อตกลง GATS ประเทศสมาชิกจะเลือกปฏิบัติตามหลักการนี้โดยสมัครใจ โดยระบุในรายการคำมั่นเฉพาะ อย่างไรก็ดี วัตถุประสงค์ของมาตรา 17

²⁴มาตรา 17: 1

คือ การปฏิบัติต่อผู้ประกอบการธุรกิจบริการในสาขานั้น ๆ อย่างเท่าเทียมไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการธุรกิจบริการจากประเทศใดก็ตาม โดย GATS ไม่ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติกับผู้ประกอบการทุกรายเหมือนกัน เพียงแต่ว่าการปฏิบัติที่เหมือนหรือต่างจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสถานะการแข่งขันในลักษณะที่ให้ประโยชน์ต่อผู้ประกอบการจากประเทศสมาชิกอื่น²⁵

สมาชิกแต่ละประเทศจะต้องทำตารางคำมั่นเฉพาะ โดยระบุสาขาที่จะเปิดเสรีพร้อมระบุเงื่อนไขมาตรการเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาด และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ โดยประเทศสมาชิกอาจวางเงื่อนไขที่แตกต่างกันสำหรับลักษณะรูปแบบการให้บริการ (Mode of Supply) ต่าง ๆ ในสาขาบริการเดียวกัน การลดเงื่อนไขการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ โดยหลักการก็เพื่อต้องการให้เกิดการค้าเสรี การที่ GATS ให้อิสระกับประเทศสมาชิกในการกำหนดเงื่อนไขการเข้าสู่ตลาด และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติโดยสมัครใจนั้น ก็เพื่อต้องการให้กระบวนการเจรจาต่อรองมาช่วยในการเพิ่มการเปิดเสรีตัวอย่างข้อจำกัดเกี่ยวกับการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ²⁶

- 1) มาตรการอุดหนุน
- 2) ขอสงวนสิทธิให้การอุดหนุนเฉพาะคนชาติ
- 3) มาตรการด้านภาษีอากร และการเงินอื่น ๆ
- 4) การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในอัตรา 4% สำหรับค่าธรรมเนียมประกันวินาศภัยที่จ่ายให้บริษัทต่างชาติ
- 5) การจัดเก็บค่าธรรมเนียมบริการท่าเรือที่แตกต่างกันระหว่างบริษัทเรือต่างชาติกับเรือติดธงชาติตน โดยจะให้การปฏิบัติที่ดีกว่า ถ้าเรือนั้นติดธงชาติของตน
- 6) เงื่อนไขด้านสัญชาติ (Nationality Requirements)
- 7) การสงวนบริการเกี่ยวกับเรือยอร์ชและเรือสำราญให้เฉพาะคนชาติ
- 8) สำนักงานตัวแทน (Agent) ผู้จัดการต้องเป็นพลเมืองของประเทศ

²⁵มาตรา 17: 2 และ 3

²⁶เอกสาร WTO S/L/92, (28 มีนาคม 2544), Guidelines for the Scheduling of Specific Commitments Under the GATS

- 9) เงื่อนไขการมีถิ่นที่อยู่ (Residency Requirements)
- 10) เงื่อนไขการมีถิ่นที่อยู่ถาวรของผู้ชำนาญการรักษาโรคมือและเท้า
- 11) เงื่อนไขการมีถิ่นที่อยู่ถาวรสำหรับผู้จัดการและสมาชิกของคณะกรรมการบริหารของบริษัท
- 12) เงื่อนไขการออกใบอนุญาตและคุณสมบัติ
- 13) ในการทำงานเพื่อเป็นไกด์นำเที่ยวหรือผู้สอนสกีจะต้องสอบผ่านแต่อาจมีการจำกัดการสอบของต่างชาติเพื่อทำอาชีพดังกล่าว
- 14) เนติบัณฑิตหรือนักกฎหมายพาณิชย์สำหรับปฏิบัติงานกฎหมายของชาติจะต้องจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยของชาติ
- 15) กำหนดเงื่อนไขการออกใบอนุญาตต้องมีถิ่นที่อยู่ก่อนเป็นเวลา 1 ปี
- 16) กำหนดเงื่อนไขการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพในประเทศนั้นก่อนเป็นเวลา 3 ปี
- 17) เงื่อนไขการจดทะเบียน (Registration Requirements)
- 18) ต้องจดทะเบียนเป็นนักบัญชี ซึ่งจะต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติประเทศนั้น
- 19) ใบรับรองการทำงานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและความปลอดภัยจะถูกจำกัดเฉพาะวิศวกรจดทะเบียน ซึ่งจะต้องเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศก่อนหน้านั้น
- 20) เงื่อนไขการให้ความเห็นชอบ (Authorization Requirements)
- 21) การให้กู้ยืมแก่ผู้ไม่มีถิ่นที่อยู่จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารกลาง
- 22) ธนาคารต่างชาติที่จะจัดตั้งสาขามากกว่า 1 แห่งจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี
- 23) เงื่อนไขการถ่ายทอดเทคโนโลยี/การฝึกอบรม
- 24) ผู้ให้บริการต่างชาติมีพันธกรณีที่จะถ่ายทอดเทคโนโลยีและประสบการณ์ของตนแก่บุคคลที่เป็นคนชาติของประเทศนั้น

25) ผู้ให้บริการต่างชาติมีพันธกรณีที่จะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลและ
พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในท้องถิ่นให้มากขึ้น

26) Local Content Requirements

27) เมื่อพิจารณาบุคลากร วัสดุ เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวกและ
บริการซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการสำหรับการประกอบธุรกิจปิโตรเลียมแล้ว ควรจะให้ความสำคัญ
ลำดับแรกแก่การจ้างงานของ National Subcontractor

28) ความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน/ที่ดิน

29) การครอบครอง ชื่อ เช่า หรือเช่าซื้ออสังหาริมทรัพย์ของคน-
ต่างชาติและนิติบุคคลต่างชาติจะต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่ภูมิภาคที่
เกี่ยวข้อง ซึ่งจะพิจารณาว่า ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่สำคัญ สังคม และวัฒนธรรม
ได้รับผลกระทบหรือไม่

30) หน่วยธุรกิจต่างชาติอาจครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้โดยการ
ร่วมทุน

31) ผู้ไม่มีถิ่นพำนักไม่สามารถครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้

1.3.3 คำมั่นเพิ่มเติม (Additional Commitments)

ประเทศสมาชิกสามารถที่จะเจรจาเพื่อใช้มาตรการที่กระทบต่อ
การค้าในสาขาบริการ แต่ว่ามาตรการดังกล่าวไม่ถูกครอบคลุมอยู่ในมาตรา 16 หรือ 17
ได้โดยรวมถึงมาตรการที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติ (Qualifications) มาตรฐาน (Standards)
หรือเรื่องเกี่ยวกับการขอใบอนุญาต (Licensing Matters) คำมั่นเหล่านี้ต้องถูกบันทึกลง
ไปในตารางคำมั่นเฉพาะด้วย²⁷

²⁷ มาตรา 18

1.4 ตารางคำมั่นเฉพาะและข้อยกเว้นการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความ อนุเคราะห์ยิ่ง (Schedule of Specific Commitment and List of Article II (MFN) Exemptions)²⁸

รัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิกจะต้องจัดทำรายการคำมั่นเฉพาะ โดยระบุสาขาบริการที่จะเปิดเสรีในแต่ละรูปแบบการให้บริการ (Mode of Supply) ซึ่งในรายการจะต้องระบุสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้²⁹

- 1) รายละเอียด ข้อจำกัด และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาด
- 2) เงื่อนไขและคุณลักษณะเกี่ยวกับการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ
- 3) มาตรการปฏิบัติอื่นที่มีผลกระทบกับการค้าบริการให้บันทึกเป็นคำมั่น

เพิ่มเติม

- 4) เงื่อนไขเวลาในการปฏิบัติตามคำมั่นดังกล่าว ถ้ามี
- 5) วันที่คำมั่นต่าง ๆ มีผลบังคับ

การจัดทำตารางคำมั่นเฉพาะถือเป็นพันธะทางด้านกฎหมาย ซึ่งทุกประเทศจะต้องให้ความสำคัญและจัดทำอย่างรัดกุม ประเทศสมาชิกจะต้องบันทึกสาขาและสาขาย่อยของบริการ รวมถึงรูปแบบวิธีการให้บริการทั้ง 4 รูปแบบว่าต้องการจะเปิดเสรีเมื่อสาขาบริการใด ๆ ถูกบันทึกลงในตารางคำมั่นเฉพาะ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาด และการปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติจะถูกบังคับใช้กับสาขาบริการนั้นอย่างเต็มที่ นอกเสียจากประเทศสมาชิกจะต้องการคงมาตรการที่เป็นข้อจำกัดทั้งทางด้านการเข้าสู่ตลาด และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติมาตรการใดไว้ในสาขาใดและในรูปแบบวิธีการให้บริการใด จะต้องบันทึกมาตรการนั้น ๆ ลงในคอลัมน์ที่เกี่ยวข้องกับข้อจำกัดนั้น ๆ อย่างไรก็ดี การปฏิบัติต้องกระทำตามพันธะกรณีทั่วไป คือ ต้องปฏิบัติตามหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (MFN) เว้นแต่ว่า มีการยกเว้นการปฏิบัติตามส่วนแบบ (Annex) ที่ว่าด้วยการยกเว้นมาตรา 2 ซึ่งถ้าประเทศสมาชิกได้รับการยกเว้นการปฏิบัติตามหลัก MFN ประเทศสมาชิกอาจจะให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศสมาชิกใดสมาชิกหนึ่ง

²⁸พรเทพ เบญญาอภิกุล, เรื่องเดิม, หน้า 59.

²⁹มาตรา 20: 1

เป็นพิเศษได้ และต้องปฏิบัติต่อประเทศอื่นตามที่ระบุไว้ในตารางคำมั่นเฉพาะ โดยตารางคำมั่นเฉพาะของ GATS ถือว่าเป็นการทำรายการเชิงบวก กล่าวคือ ประเทศสมาชิกจะบันทึกเฉพาะสาขาบริการและรูปแบบการให้บริการที่ต้องการเปิดเสรีเท่านั้น ส่วนสาขาบริการและรูปแบบการให้บริการที่ไม่ต้องการเปิดเสรีนั้นไม่ต้องบันทึกลงในตาราง และจะไม่ถูกบังคับโดยข้อกำหนดของ GATS จนกว่าจะมีการเจรจาและบันทึกลงในตาราง

1.4.1 เนื้อหาของตารางคำมั่นเฉพาะ

ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะจัดทำตารางคำมั่นเฉพาะ โดยต้องระบุสาขาของบริการและรูปแบบการให้บริการที่จะเปิดเสรี ในสาขาบริการเดียวกัน ประเทศสมาชิกสามารถที่จะเลือกรูปแบบของการเปิดเสรีที่แตกต่างกันได้ ซึ่งประเทศสมาชิกสามารถที่จะใช้มาตรการที่เป็นข้อจำกัดต่าง ๆ ได้ โดยให้ระบุไว้ในคอลัมน์ที่เกี่ยวกับข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด (Limitations on Market Access) และข้อจำกัดการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Limitations on National Treatment) โดยสาขาของการบริการที่ประเทศสมาชิกจะทำคำมั่นจะต้องเรียงลำดับตามสาขาที่กำหนดดังต่อไปนี้

- 1) บริการด้านธุรกิจและวิชาชีพ (Business and Professional Services)
- 2) บริการด้านการสื่อสารโทรคมนาคม (Communication)
- 3) บริการก่อสร้างและวิศวกรรมเกี่ยวเนื่อง (Construction and Engineering)
- 4) บริการจัดกระจายสินค้า (Distribution)
- 5) บริการด้านการศึกษา (Education)
- 6) บริการด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)
- 7) บริการทางการเงิน (Financial)
- 8) บริการด้านสุขภาพ (Health)
- 9) บริการด้านการท่องเที่ยว (Tourism and Travel)
- 10) บริการด้านสันทนาการ วัฒนธรรม และกีฬา (Recreation, Cultural and Sporting)

11) บริการขนส่ง (Transport)

12) บริการอื่น ๆ (Other)

การให้คำมั่นเฉพาะนอกจากจะเลือกเป็นสาขาในแต่ละรูปแบบการให้บริการแล้ว ประเทศสมาชิกยังสามารถที่จะให้คำมั่นในลักษณะที่ครอบคลุมทุกสาขา กล่าวคือ เป็นการให้คำมั่นตามลักษณะรูปแบบการให้บริการโดยไม่คำนึงถึงว่าจะเป็นสาขาอะไร การให้คำมั่นในลักษณะกว้าง ๆ เรียกว่า Horizontal Commitments ซึ่งจะถูกบังคับใช้กับทุกสาขาการบริการ

ประเทศสมาชิกอาจต้องการคงมาตรการบางมาตรการที่เป็นอุปสรรคทางการค้าและบริการ ซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับความหมายทั้งในส่วนของการกีดกันการเข้าสู่ตลาด ตามมาตรา 16 และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ตามมาตรา 17 ในมาตรา 20: 2 ระบุว่า ถ้ามีมาตรการลักษณะดังกล่าว ให้ประเทศสมาชิกระบุไว้ในคอลัมน์ข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด นอกจากนี้ ถ้ามาตรการดังกล่าวมีลักษณะเลือกปฏิบัติต่อผู้ให้บริการในต่างประเทศด้วย ประเทศสมาชิกสามารถระบุต่อท้ายได้ว่ามาตรการดังกล่าวเป็นข้อจำกัดการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติด้วย

ส่วนของคำมั่นเพิ่มเติม ประเทศสมาชิกสามารถที่จะระบุมาตรการที่เกี่ยวข้องกับหรือมีผลกระทบต่อการค้าในสาขาบริการต่าง ๆ แต่ต้องไม่เป็นมาตรการที่เป็นข้อจำกัดตามมาตรา 16 และ 17 โดยมาตรการที่จะบันทึกในคำมั่นเพิ่มเติมส่วนใหญ่เป็นมาตรการที่ประเทศสมาชิกจะกระทำ เช่น ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติ มาตรฐานทางเทคนิค ข้อกำหนดและขั้นตอนเกี่ยวกับการขอใบอนุญาต และมาตรการเกี่ยวกับข้อกำหนดภายในประเทศ (Domestic Regulations) ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 6³⁰

1.4.2 ระดับของการให้คำมั่น

คำมั่นที่ประเทศสมาชิกได้บันทึกไว้ในรายการคำมั่นเฉพาะจะมีภาระผูกพันทางกฎหมายกับประเทศสมาชิก ดังนั้นการกำหนดระดับความผูกพันหรือระดับของการให้คำมั่นจึงมีความสำคัญโดยระดับของการให้คำมั่นสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

³⁰ มาตรา 18

1) ผู้ผูกพันเต็มทีประเทศสมาชิกไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติเลยในสาขาบริการและรูปแบบการให้บริการใด ๆ จะใส่คำว่า “None” ลงไปในคอลัมน์ข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติ ซึ่งหมายความว่าไม่มีข้อจำกัดในสาขาบริการ อย่างไรก็ดี ข้อจำกัดใน Horizontal Commitment ยังคงมีผลบังคับอยู่

2) ผู้ผูกพันโดยมีข้อจำกัด (Bound Commitment) หมายถึง ประเทศสมาชิกให้คำมั่นว่าจะผูกพัน แต่ว่าเป็นการผูกพันที่ไม่เต็มทีโดยมีข้อจำกัดบางประการ ซึ่งลักษณะของการผูกพันแบบมีข้อจำกัดนี้ อาจจะแบ่งย่อยได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การผูกพันตามเงื่อนไขที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (Standstill) กล่าวคือ ประเทศสมาชิกไม่ได้ตัดสินใจที่จะผูกพันอะไรเพิ่มเติม ลักษณะที่สอง คือ การผูกพันในลักษณะที่เปิดเสรีมากขึ้นกว่าเดิม แต่ยังคงมาตรการบางประการ (Rollback) ที่ขัดแย้งกับมาตรา 16 และ 17 ซึ่งว่าด้วยการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ โดยประเทศสมาชิกจะต้องระบุให้ชัดเจนว่าต้องการที่จะคงมาตรการใด ที่ขัดกับมาตรา 16 และ 17 ไว้

3) ไม่ผูกพัน (No Commitment) ในกรณีที่ประเทศสมาชิกต้องการคงมาตรการหรือเพิ่มมาตรการที่ไม่สอดคล้องกับหลักการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติเอาไว้ในสาขาบริการใด ประเทศสมาชิกจะบันทึกคำว่า “Unbound” ไว้ในคอลัมน์ที่เกี่ยวข้องกับหลักการทั้งสองในกรณีที่มิใช่สาขาบริการที่ประเทศสมาชิกไม่ต้องการที่จะผูกพันในทั้ง 4 รูปแบบการให้บริการ ประเทศสมาชิกไม่ต้องบันทึกสาขาบริการนั้นไว้ในตารางคำมั่นเฉพาะ

1.4.3 รายการของการยกเว้นมาตรา 2 ว่าด้วยหลักการประติบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง

ข้อผูกพันที่ประเทศสมาชิกได้บันทึกไว้ในตารางคำมั่นเฉพาะจะต้องถูกปฏิบัติตามหลักการพื้นฐาน คือ ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกทุกประเทศจะต้องได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ อย่างไรก็ดี เป็นที่ยอมรับกันว่า มาตรการบางมาตรการที่ไม่สอดคล้องกับหลัก MFN นั้น ยังคงจำเป็นในบางกรณี ประเทศสมาชิกสามารถที่จะคงมาตรการที่ไม่สอดคล้องกับหลัก MFN ได้ถ้าได้รับการยกเว้นการปฏิบัติโดยการยกเว้นการปฏิบัติตามหลัก MFN โดยปกติจะต้องไม่เกิน 10 ปี

และจะต้องได้รับการพิจารณาทบทวนภายหลังได้รับอนุญาตไม่เกิน 5 ปี รายการของการยกเว้นการปฏิบัติตามมาตรา 2 ประเทศสมาชิกต้องระบุข้อมูลในแต่ละสาขาที่ได้รับการยกเว้นดังนี้

- 1) รายละเอียดของสาขาที่ได้รับการยกเว้น
- 2) รายละเอียดของมาตรการและระบุว่าเหตุใดมาตรการดังกล่าวถึงไม่สอดคล้องกับมาตรา 2

- 3) ประเทศที่มาตรการนั้นบังคับใช้
- 4) ระยะเวลาที่คาดว่าจะใช้มาตรการ
- 5) เงื่อนไขอธิบายเหตุผลว่าทำไมถึงต้องการยกเว้น

การยกเว้นการให้หลัก MFN เป็นผลสืบเนื่องมาจากการให้สิทธิพิเศษในกรณีที่มีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจนั้น ไม่จำเป็นต้องบันทึกลงในรายการยกเว้นเนื่องจากสิทธิพิเศษจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจได้รับการยกเว้นในการใช้หลัก MFN ตามมาตรา 5 แล้วนั่นเอง

1.5 ส่วนแนบท้าย (Annexes)

สาขาบริการแต่ละสาขานั้นมีลักษณะที่หลากหลายแตกต่างกันอย่างมาก ทั้งในส่วนจากรูปแบบการให้บริการผ่านช่องทางต่าง ๆ และลักษณะเฉพาะของแต่ละสาขาบริการเอง ส่วนแนบท้ายของ GATS สะท้อนความแตกต่างดังกล่าว โดยส่วนแนบท้ายจะเป็นข้อกำหนดเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับสาขาบริการ และประเด็นทางนโยบายต่าง ๆ

1.5.1 ส่วนแนบท้ายเกี่ยวกับข้อยกเว้นหลักการประติบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับ การอนุเคราะห์ยิ่ง (Annex on Article II Exemptions)

ส่วนแนบท้ายนี้ เกี่ยวกับการวางเงื่อนไขที่ประเทศสมาชิก สามารถ ยกเว้นการปฏิบัติตามหลักการ MFN ในขณะที่ข้อตกลง WTO มีผลบังคับใช้ได้เป็นการชั่วคราว โดยการยกเว้นจะต้องถูกทบทวนภายในเวลา 5 ปี และห้ามการยกเว้นการปฏิบัติตามหลักการ MFN เกินกว่า 10 ปี โดยการยกเว้นสามารถทำได้เพียงครั้งเดียว ประเทศสมาชิกจะต้องทำรายการสาขาบริการที่จะยกเว้นการปฏิบัติตามหลัก MFN และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงรายการดังกล่าวได้

1.5.2 ส่วนแนบเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายของบุคคลผู้ให้บริการ (Annex on Movement of Natural Person)

ส่วนแนบท้ายนี้ระบุว่าข้อตกลง GATS ไม่ครอบคลุมถึงบุคคลผู้ที่ต้องการโอนสัญชาติ อาศัย หรือทำงานเป็นการถาวรในประเทศอื่น โดยข้อตกลง GATS จะครอบคลุมผู้ให้บริการที่ต้องการให้บริการในประเทศอื่นเป็นการชั่วคราว ในขณะที่สิทธิของประเทศสมาชิกในการควบคุม การเคลื่อนย้ายแรงงาน และเงื่อนไขในการอนุญาตเข้าประเทศ (Visa Requirement) จะไม่ถูกระทบ

1.5.3 ส่วนแนบเกี่ยวกับการให้บริการขนส่งทางอากาศ (Annex on Air Transport Services)

เนื้อหาเกี่ยวกับข้อตกลงการให้บริการขนส่งทางอากาศภายใต้กรอบของ GATS จะเกี่ยวข้องกับมาตรการที่มีผลกระทบต่อบริการการซ่อมแซมและบำรุงรักษาอากาศยาน การให้บริการ และการตลาดเกี่ยวกับบริการขนส่งทางอากาศ ตลอดจนระบบการให้บริการคอมพิวเตอร์ในการให้บริการจอง (Computer Reservation System--CRS) ในขณะที่มาตรการที่มีผลต่อสิทธิในการจัดการจราจรทางอากาศและบริการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ จะไม่รวมอยู่ในส่วนแนบนี้ เนื่องจากว่าอุตสาหกรรมให้บริการทางอากาศส่วนใหญ่จะถูกกำกับโดยการเจรจาภายใต้ Chicago Convention

คณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการ ต้องทบทวนพัฒนาการของข้อตกลงเกี่ยวกับการให้บริการขนส่งทางอากาศในทุก ๆ 5 ปี เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการรวมอุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศในข้อตกลง GATS

1.5.4 ส่วนแนบท้ายเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงิน (Annex on Financial Services)

ส่วนแนบท้ายเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงิน กล่าวถึง การตีความ และการประยุกต์ใช้ของข้อตกลงในสาขาบริการทางการเงิน ซึ่งถือว่าเป็นสาขาที่เป็นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจและถูกกำกับดูแลอย่างมากในหลายประเทศ ส่วนแนบท้ายเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงินนี้ กล่าวถึงสิทธิของประเทศสมาชิกในการใช้มาตรการเพื่อสร้างความมั่นใจ (Prudential Measure) เพื่อปกป้องนักลงทุน ผู้ฝากเงิน ผู้ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียว และเสถียรภาพของระบบทาง

การเงินนอกจากนี้ในส่วนแนบนี้ยังให้คำจำกัดความของสถาบันการเงินและธุรกิจการให้บริการทางการเงินต่าง ๆ

1.5.5 ส่วนแนบท้ายเกี่ยวกับการให้บริการโทรคมนาคม (Annex on Telecommunication)

ส่วนแนบท้ายนี้คำนึงถึงบทบาทสำคัญของสาขาโทรคมนาคมในฐานะของการเป็นสื่อกลางของทุกสาขา และระบุถึงเงื่อนไขในการกำกับดูแลการซื้อขายการสื่อสารสาธารณะโดยระบุว่าถ้าหากประเทศสมาชิกได้มีการบันทึกสาขาบริการโทรคมนาคมไว้ในตารางคำมั่นเฉพาะ ประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติต่อผู้ให้บริการต่างชาตินบนพื้นฐานของความสมเหตุสมผลและไม่เลือกปฏิบัติ ประเทศกำลังพัฒนาสามารถที่จะไม่ปฏิบัติตามภาคผนวกในส่วนนี้ได้ ถ้ามีความจำเป็นในการสร้างความแข็งแกร่งของระบบการสื่อสาร และขีดความสามารถของการสื่อสารภายในประเทศ นอกจากนี้ ยังส่งเสริมความร่วมมือกันทางเทคนิคเพื่อพัฒนาระบบการสื่อสารของประเทศกำลังพัฒนาให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับนานาประเทศ

1.5.6 ส่วนแนบท้ายเกี่ยวกับการเจรจาการให้บริการขนส่งทางทะเล (Annex on Negotiations on Maritime Transport Services)

ส่วนแนบท้ายนี้กล่าวถึงการตกลงที่ไม่ใช้บทบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งในบริการขนส่งทางทะเลกับประเทศสมาชิกที่ไม่ได้บันทึกสาขานี้ลงในตารางคำมั่นเฉพาะ

2. การเปิดเสรีการค้าบริการของประเทศไทย

ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลกจึงต้องปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services--GATS) และตามข้อผูกพันเพื่อเปิดเสรีการค้าบริการในสาขาต่าง ๆ ซึ่งประเทศไทยมีความพร้อมที่จะเปิดเสรีได้เพียงบางสาขาและบางกิจกรรม ดังนี้

2.1 สาขาบริการที่ประเทศไทยผูกพันการเปิดตลาด

การค้าบริการตามกรอบองค์การการค้าโลก (General Agreement on Trade in Services--GATS) เป็นความตกลงระหว่างประเทศจากการเจรจาพหุภาคีรอบอุรุกวัยมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2538 ได้บัญญัติหลักการเกี่ยวกับการค้าบริการระหว่างประเทศให้สมาชิกขององค์การการค้าโลกถือปฏิบัติ เพื่อให้การค้าบริการระหว่างประเทศดำเนินไปด้วยความโปร่งใสและเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ ประเทศไทยจึงผูกพันการเปิดตลาดใน 10 สาขาบริการ รวม 104 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

2.1.1 สาขาบริการด้านธุรกิจบริการวิชาชีพ (Professional Bookkeeping)

- 1) ทนายความ (Legal)
- 2) บัญชี (Accounting, Auditing, Bookkeeping)
- 3) สถาปัตยกรรม (Architectural)
- 4) วิศวกรรม (Engineering)
- 5) วางผังเมือง ภูมิสถาปัตยกรรม (Urban Planning and Landscape)
- 6) คอมพิวเตอร์ ในกิจกรรม ที่ปรึกษาติดตั้ง (Computer Hardware) บริการติดตั้งซอฟต์แวร์ (Software Implementation) ประมวลข้อมูล (Data Processing Services) ฐานข้อมูล (Data Base Services)
- 7) บริการให้เช่าหรือให้เช่าซื้อเครื่องจักร (ไม่รวมคนขับ) ในกิจกรรมการเช่า (Rental) เช่าซื้อ (Leasing)
- 8) อื่น ๆ ในกิจกรรม การโฆษณา การวิจัยตลาด ที่ปรึกษาจัดการทดสอบทางเทคนิคและวิเคราะห์ บริการเกี่ยวกับการเกษตร (ที่ปรึกษาห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ดินสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดินบริการ Cover Crop Seed Multiplication) ที่ปรึกษาด้านป่าไม้ บริการที่เกี่ยวกับการประมง (การค้าระหว่างประเทศ วิเคราะห์คุณภาพ Canning Process Analysis บริการทางเทคนิค) บริการเกี่ยวกับการทำเหมืองขุดเจาะน้ำมันและก๊าซ ซ่อมแซมและบำรุงรักษาอุปกรณ์สำนักงานคอมพิวเตอร์ บรรจุภัณฑ์ การพิมพ์ การแปล

2.1.2 สาขาสื่อสารโทรคมนาคมโทรคมนาคม (Telecommunication Services) ในสาขากิจกรรมย่อย ได้แก่

- 1) บริการเข้าถึงฐานข้อมูล (Data Base Access Services)
- 2) บริการประมวลผลข้อมูลออนไลน์ (On-line Information and/or Data Processing Services)
- 3) บริการขายอุปกรณ์โทรคมนาคม
- 4) บริการที่ปรึกษาด้านโทรคมนาคม
- 5) Videotext
- 6) Teleconference
- 7) บริการให้เช่าวงจรในประเทศ (Domestic Leased Circuits)
- 8) บริการโทรศัพท์ สำหรับบริการท้องถิ่น บริการห่างไกล
- 9) บริการโทรพิมพ์ ในประเทศและบริการระหว่างประเทศ
- 10) บริการโทรเลข
- 11) บริการโทรสาร
- 12) โสตทัศน (Audiovisual Services) ในกิจกรรม ผลิตและจำหน่าย ภาพยนตร์และวีดีโอ (ไม่รวมโฆษณา) และการผลิตโปรแกรมสำหรับวิทยุและโทรทัศน์

2.1.3 สาขาบริการด้านการก่อสร้าง

- 1) งานก่อสร้างอาคาร
- 2) งานก่อสร้างสำหรับวิศวกรโยธา
- 3) งานติดตั้ง (Installation Work)

2.1.4 สาขาบริการด้านจัดหน่าย

บริการตัวแทนจำหน่าย (Commission Agents Services)

2.1.5 สาขาบริการด้านการศึกษา

- 1) การศึกษาระดับประถมและมัธยม (รวมโรงเรียนนานาชาติ)
- 2) การศึกษาด้านเทคนิคและวิชาชีพ
- 3) การอบรมวิชาชีพระยะสั้น

2.1.6 สาขาบริการด้านสิ่งแวดล้อม

1) ที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Consultancy on Sewage System, Refuse Disposal, Hazardous Waste Management, Air Pollution and Noise Management, Situation and Other Environmental Management Services)

2) คู้มครองสิ่งแวดล้อม

3) ระบายน้ำทิ้ง (Sewage Services)

4) กำจัดขยะ (Refuse Disposal Services)

5) สุขาภิบาล (Sanitation and Similar Services)

6) บริการทำความสะอาด (Cleaning Services of Exhaust Gases)

7) บริการด้าน Noise Abatement

8) คู้มครองธรรมชาติ และพื้นที่ (Nature and Landscape Protection Services)

9) คู้มครองสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

2.1.7 สาขาการเงินและการประกันภัย (การประกันต่อและประกันช่วง)

1) ประกันชีวิต (Life)

2) ประกันวินาศภัย (Non-life)

3) บริการเสริมของการประกันภัย (ยกเว้นกองทุนบำนาญ)

4) บริการให้คำปรึกษา ยกเว้นกองทุนบำนาญ (Consultancy Excl. Pension Consulting)

5) ประเมินภัย (Average & Loss Adjustment)

6) คณิตศาสตร์ประกันภัย (Actuarial)

7) บัตรเครดิต (Credit Card)

8) ให้คำปรึกษาด้านการเงิน (Financial Consultancy)

9) การธนาคาร ในกิจกรรมบริการรับฝากเงิน (Deposit) ให้สินเชื่อ (Lending of All Types) จ่าย/โอนเงิน (Payment & Money Transmission) Guarantees & Commitments, Trading for Own Account or for Account of Customers, บริการเกี่ยวกับหลักทรัพย์รวมการค้าประกัน การบริหารทรัพย์สิน (Asset Management) ให้คำปรึกษาและบริการเสริมอื่น ๆ (Advisory, Intermediation and Other Auxiliary Financial

Services) ให้และโอนข้อมูลทางการเงินและการประมวลข้อมูล (Provision & Transfer of Financial Information & Financial Data Processing)

10) หลักทรัพย์ ในกิจกรรม บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ (Finance Companies & Credit Foncier Companies) บริษัทหลักทรัพย์ (Securities Companies) บริการลีสซิ่งทางการเงิน (Financial Leasing Services) บริการแฟกตอริง (Factoring Services) บัตรเครดิต บัตรชาร์จ์ และบัตรเดบิต

2.1.8 สาขาบริการด้านการท่องเที่ยว

1) โรงแรม
2) ภัตตาคาร
3) การจัดเลี้ยง
4) บริษัทตัวแทนท่องเที่ยวและประกอบกรนำเที่ยว (Travel Agents and Tour Operators)

5) การบริหารโรงแรม

2.1.9 สาขานันทนาการวัฒนธรรมและการกีฬา

1) บริการด้านกีฬา
2) บริการด้านสวนและชายหาดพักผ่อนหย่อนใจ (Recreation Park and Beach Services)

2.1.10 สาขาบริการด้านการขนส่ง

1) บริการขนส่งทางทะเล ในกิจกรรมขนส่งผู้โดยสาร (ยกเว้นการเดินทางเรือในประเทศ) ขนส่งสินค้า (ยกเว้นการเดินทางเรือในประเทศ) การลากจูงเรือระหว่างประเทศ (International Towing) บริการรับน้ำเสียและน้ำปนน้ำมัน บริการ Port Captain สำหรับเรือต่างประเทศ บริการตรวจสอบเรือ โดยสถาบันตรวจสอบเรือ เพื่อออกหนังสือรับรอง (Marine Services and Classification Societies for the Purpose of Providing Accurate Documentation and Certification Vessels)

2) บริการขนส่งทางอากาศ ในกิจกรรมบริการบำรุงและซ่อมแซมอากาศยาน (Aircraft Repair and Maintenance Services) บริการขายและการตลาด (Selling and Marketing of Air Transport Services)

3) บริการขนส่งทางรถไฟ ในกิจกรรมบริการบำรุงและซ่อมแซม อุปกรณ์การขนส่งทางรถไฟ บริการทำความสะอาดตู้รถไฟ บริการรักษาความปลอดภัย ที่สถานีรถไฟ

4) บริการขนส่งทางบก ในกิจกรรมบริการให้เช่ารถโดยสารส่วนบุคคล (รวมคนขับ) บริการให้เช่ารถบัสและรถโค้ช (รวมคนขับ) บริการขนส่งสินค้า เฉพาะสินค้าแช่แข็งหรือแช่เย็น Bulk Liquids or Gases และสินค้าบรรจุคอนเทนเนอร์

2.2 ข้อผูกพันทั่วไป (Horizontal Commitments) ตามตารางคำมั่นเฉพาะ

ข้อผูกพันทั่วไปตามตารางคำมั่นเฉพาะมีผลผูกพันในทุกสาขาบริการ³¹

2.2.1 ข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด (Limitations on Market Access)

1) รูปแบบการให้บริการใน Mode 1 และ 2 ประเทศไทยไม่ได้ระบุ ข้อจำกัดไว้

2) รูปแบบการให้บริการใน Mode 3 ผู้ให้บริการต่างชาติเข้ามาจัดตั้ง ธุรกิจให้บริการในประเทศ (Commercial Presence) กำหนดเงื่อนไข การเข้ามาลงทุน ของชาวต่างชาติต้องจดทะเบียนบริษัทในประเทศไทย สามารถลงทุนได้ไม่เกิน 49% ของทุนจดทะเบียน และจะต้องมีผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของผู้ถือหุ้นทั้งหมดในบริษัท ยกเว้นบางกิจกรรมที่มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ

3) รูปแบบการให้บริการใน Mode 4 การเคลื่อนย้ายบุคคล (Movement of Natural Persons) การเคลื่อนย้ายบุคคลชั่วคราวตามธรรมชาติประเทศไทยผูกพัน เฉพาะการโอนย้ายพนักงานบริษัท (Corporate Transferee) ระดับผู้บริหาร ผู้จัดการและ ผู้เชี่ยวชาญ เป็นเวลาไม่เกิน 3 ปี ยกเว้น วิชาชีพสงวน 39 อาชีพที่ไทยยังไม่ผูกพันการ เข้ามาให้บริการของต่างชาติ ซึ่งไทยยังสงวนสิทธิในการออกกฎระเบียบใด ๆ ที่มีเงื่อนไข การเข้าสู่ตลาดเข้มงวดหรือเพิ่มขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ปัจจุบันได้

³¹ **สาระสำคัญของ GATS และการเจรจาการค้าบริการภายใต้ WTO ฉบับปรับปรุง**

[Online], available URL <http://www.dtn.moc.go.th/web/8/126/127/129/service.asp>, 2547 (มีนาคม, 22).

4) รูปแบบการให้บริการใน Mode 3 และ 4 ประเด็นการเป็นเจ้าของและการใช้ที่ดิน กฎหมายที่ดินของประเทศไทยไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวหรือบริษัทในประเทศที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลต่างด้าวซื้อหรือเป็นเจ้าของที่ดินในประเทศไทย แต่คนต่างด้าวหรือบริษัทที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลต่างด้าวสามารถเช่าที่ดินหรือเป็นเจ้าของอาคารได้ นอกจากนี้คนต่างด้าวยังได้รับอนุญาตให้เป็นเจ้าของห้องชุดในคอนโดมิเนียมภายใต้กฎระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเป็นเจ้าของคอนโดมิเนียม

2.2.2 ข้อจำกัดการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Limitations on Nation Treatment)

ประเทศไทยผูกพันอย่างมีข้อจำกัดตามเงื่อนไขของสาขาบริการที่มีการกำหนดไว้เฉพาะ และการบริการด้านการขนส่ง

2.2.3 ข้อจำกัดตามรายการคำมั่นเพิ่มเติม (Additional Commitment)

ประเทศไทยไม่ได้ระบุเงื่อนไขไว้ใน (Horizontal Section) แต่จะระบุไว้ในบางสาขาบริการเป็นการเฉพาะ

2.3 ข้อผูกพันเฉพาะตามตารางคำมั่นเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการบริการโลจิสติกส์

เนื่องจากบริการโลจิสติกส์ครอบคลุมกิจการหลายสาขา โดยเกี่ยวข้องกับกิจการสำคัญ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มซัพพลายเออร์ กลุ่มกิจกรรมหลัก และกลุ่มธุรกิจให้บริการ ซึ่งแต่ละกลุ่มมีผู้ประกอบการจำนวนมากเกี่ยวข้องกับบริการที่สำคัญ ได้แก่ การขนส่งทางทะเล การขนส่งทางอากาศ การขนส่งทางบก การจัดส่งพัสดุภัณฑ์และบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง ได้แก่ การรับจัดส่งสินค้าระหว่างประเทศ การตัวแทนขนส่งสินค้าทางอากาศ ศูนย์กระจายสินค้า คลังสินค้า บริการรับจ้างออกของที่ด่านศุลกากร บริการประกันภัย และบริการอินเทอร์เน็ตและ Software Logistics³² โดยจำแนกตามสาขาบริการของความตกลง GATS ได้ดังนี้ สาขาบริการด้านขนส่ง (Transport Services) ซึ่ง

³² สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการการจัดทำเขตการค้าเสรีไทย-สหรัฐอเมริกา ในภาคการขนส่งและโลจิสติกส์ (กรุงเทพมหานคร: สมาคมผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย และกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2548), หน้า 21.

ครอบคลุมทุก ๆ กิจกรรมย่อย สาขาบริการจัดจำหน่ายและกระจายสินค้า (Distribution Services) สาขาสื่อสารโทรคมนาคม (Telecommunication Services) สำหรับกิจกรรมการไปรษณีย์และพัสดุ บริการเข้าถึงฐานข้อมูล บริการประมวลผลข้อมูลออนไลน์ (บริการอินเทอร์เน็ต) สาขาบริการธุรกิจและวิชาชีพ (Business and Services) เช่น คอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ด้าน โลจิสติกส์ ประมวลผลข้อมูล สาขาบริการการเงินและประกันภัย (Finance and Insurance)

2.3.1 บริการขนส่งทางทะเล (Maritime Transport Services)

ประเทศไทยผูกพันเพียงบางส่วนแบบมีเงื่อนไข โดยแบ่งตามกิจกรรมย่อยได้ดังนี้

1) บริการขนส่งผู้โดยสาร (Passenger Transportaion) ยกเว้นการเดินทางเรือในประเทศ โดยระบุข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดว่า Mode 1 และ 2 ผู้ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 ระบุว่า (a) ไม่ผูกพันเนื่องจากการก่อตั้งนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์นี้ต้องกระทำโดยกองเรือประจักษ์ธงชาติไทย (b) เปิดตลาดในรูปแบบการรวมตัวทางการค้าของตัวแทนผู้ให้บริการการขนส่งทางเรือระหว่างประเทศ ยกเว้นการให้บริการของสาขา โดยเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน Horizontal Section ใน Mode 4 ระบุว่า (a) ไม่ผูกพันการเข้ามาของลูกเรือ (b) ส่วนบุคคลอื่น ๆ ผู้ผูกพันโดยมีเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ใน Horizontal Section ส่วนข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาตินั้น ระบุว่า Mode 1 และ 2 ผู้ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 ระบุว่า (a) ไม่ผูกพัน (b) ผู้ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 4 ระบุว่า (a) ไม่ผูกพันการเข้ามาปฏิบัติงานของลูกเรือ (b) บุคคลอื่น ๆ ผู้ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

2) บริการขนส่งสินค้า (Freight Transportaion) ยกเว้นการเดินทางเรือในประเทศโดยระบุข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดว่า Mode 1 ผู้ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด นอกจากการให้บริการในเส้นทางเดินเรือระหว่างไทยกับจีน และระหว่างไทยกับเวียดนาม May Not be Fully Participated in by Vessels of Third Countries อาจจะไม่เป็นการเข้าร่วมอย่างเต็มที่โดยผู้ประกอบการเดินเรือขนาดใหญ่ของทั้งสามประเทศ Mode 2 ผู้ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 ระบุว่า (a) ไม่ผูกพันเนื่องจากการก่อตั้งนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์นี้ต้องกระทำโดยกองเรือที่ประจักษ์ธงชาติไทย (b) เปิดตลาดในรูปแบบการรวมตัว

ทางการค้าของตัวแทนผู้ให้บริการการขนส่งทางเรือระหว่างประเทศ ยกเว้นการให้บริการของสาขา โดยเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน Horizontal Section ใน Mode 4 ระบุว่า (a) ไม่ผูกพันการเข้ามาของลูกเรือ (b) ส่วนบุคคลอื่น ๆ นั้น ผูกพัน โดยมีเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ใน Horizontal Section ส่วนข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ Mode 1 และ 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 (a) ไม่ผูกพัน (b) ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด ยกเว้น (i) ผู้ถือหุ้นของบริษัทขนส่งทางทะเลไทยและเป็นเจ้าของเรือเดินสมุทรที่ระดับธงชาติไทย เงินปันผลที่ได้รับ (เงินปันผลที่จ่ายจริง) จะได้รับยกเว้นภาษีหรือเสียภาษีเงินได้ในอัตราที่น้อยลงจาก (ii) ผู้นำเข้าหรือส่งออกสินค้าจากประเทศไทยหรือมายังประเทศไทยโดยเรือเดินสมุทรที่ระดับธงเรือไทยจะได้รับสิทธิพิเศษในการหักลดค่าระวางหรือค่าขนส่งอื่น ๆ ตามปกติที่ได้จ่ายไปในการขนส่งสินค้านั้น ๆ ไม่เกิน 50% จากเงินได้สุทธิที่ใช้ในการคำนวณภาษีเงินได้ Mode 4 ระบุว่า (a) การปฏิบัติต่อลูกเรือไม่ผูกพัน (b) บุคคลอื่น ๆ ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

3) การลากจูงเรือระหว่างประเทศ (International Towing) โดยระบุข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดว่า Mode 1 และ 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 (a) ไม่ผูกพันเนื่องจากมีองค์การนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการโดยกองเรือภายใต้ธงเรือของประเทศไทย (b) เปิดตลาดในรูปแบบการรวมตัวทางการค้าของตัวแทนผู้ให้บริการลากจูงเรือระหว่างประเทศยกเว้นการให้บริการของสาขา โดยเป็นไปตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ใน Horizontal Section ข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ระบุว่า Mode 1 และ 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode (a) ไม่ผูกพันเนื่องจากการประกอบกิจการของเรือไทย (b) การรวมตัวทางการค้าผูกพันโดยไม่จำกัด Mode 4 ระบุว่า (a) การปฏิบัติต่อลูกเรือไม่ผูกพัน (b) บุคคลอื่น ๆ ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

4) กิจกรรมสนับสนุนการขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศ (Supporting Service for Maritime Transport) ประเทศไทยผูกพันไว้ 4 กิจกรรม คือ (1) สิ่งอำนวยความสะดวกชายฝั่ง ได้แก่ บริการรับน้ำเสียหรือน้ำมันเปื้อนน้ำมันจากเรือ (Shore Reception Facilities (Collection of Waste/oily Water from Ships) โดยระบุข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 และ 4 ผูกพันตามที่ได้ระบุไว้ใน Horizontal Section ส่วน

ข้อจำกัดการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติระบุว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 ไม่มีข้อจำกัดหากการถือหุ้นของชาวต่างชาติไม่เกิน 49% Mode 4 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

(2) บริการ Port captain สำหรับเรือต่างประเทศ (Port Captain's Services Attached to Specific Foreign Vessels) โดยระบุข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดว่า Mode 1 และ 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 และ 4 ผูกพันตามที่ได้ระบุไว้ใน Horizontal Section ส่วนข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ระบุว่า Mode 1 และ 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 ไม่มีข้อจำกัดหากการถือหุ้นของชาวต่างชาติไม่เกิน 49% Mode 4 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

(3) บริการตรวจสภาพเรือโดยสถาบันเรือต่างประเทศ เพื่อออกหนังสือรับรอง (Marine Surveys and Classification Societies for the Purpose of Providing Accurate Documentation and Certification of Vessels) โดยระบุข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดว่า Mode 1 ผูกพันนอกจากกฎข้อบังคับในการตรวจสภาพนั้นถูกกำหนดโดยสำนักงานท่าที่จอดเรือ (Harbour Department) Mode 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 และ 4 ผูกพันตามที่ได้ระบุไว้ใน Horizontal Section ส่วนข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ระบุว่า Mode 1 และ 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 ไม่มีข้อจำกัดหากการถือหุ้นของชาวต่างชาติไม่เกิน 49% Mode 4 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

(4) บริการจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ (Freight Forwarding Service) โดยระบุข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 และ 4 ผูกพันตามที่ได้ระบุไว้ใน Horizontal Section ส่วนข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติระบุ Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 ไม่มีข้อจำกัดหากการถือหุ้นของชาวต่างชาติไม่เกิน 49% Mode 4 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

ประเทศไทยได้ระบุรายการคำมั่นเพิ่มเติม (Additional Commitments) ไว้ในหมวดสาขาบริการขนส่งทางทะเลว่าการให้บริการต่าง ๆ ที่ทำเรือเป็นการดำเนินงานภายใต้การควบคุมหรือกำกับดูแลโดยรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจที่มีอยู่ การให้บริการของตัวแทนในกิจการขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศ สามารถทำได้หาก

มีเหตุผลความจำเป็นซึ่งมีอาจหลีกเลี่ยงตามเงื่อนไขและกิจกรรม อาทิเช่น Pilotage บริการลากจูงการช่วยเหลือเรือโยง (Towing and Tug Assistance) บริการจัดหาเสบียงอาหารเชื้อเพลิงและน้ำ (Provisioning, Fuelling and Watering) บริการรับขยะมูลฝอยและของถ่วงน้ำหนักซึ่งทำให้สูญเสีกระวางเรือ (Garbage Collecting and Ballast Waste Disposal) Port Captain's Service, Navigation Aids การปฏิบัติการชายฝั่งที่จำเป็นต่อกิจการเดินเรือ เช่น น้ำ ไฟฟ้า เเสบียง (Shor-based Operational Service Essential to Ship Operations, Water and Electrical Supplies) การซ่อมบำรุงฉุกเฉิน สิ่งอำนวยความสะดวก (Emergency Repair Facilities) บริการการจอดเรือที่จอดเรือ การเสียามิที่จอดเรือ (Anchorage, Berth, Berthing Service)

2.3.2 บริการขนส่งทางอากาศ (Air Transport Services)

การเปิดตลาดในสาขาบริการขนส่งทางอากาศตามกรอบของ GATS นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในส่วนของ Horizontal Commitments ประเทศไทยระบุการเปิดตลาดสาขาขนส่งทางอากาศเฉพาะในกิจกรรมดังต่อไปนี้

1) บริการซ่อมบำรุงอากาศยาน (Aircraft Repair and Maintenance Services) โดยระบุข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดว่าไม่มีข้อจำกัดใน Mode 1 และ 2 ไม่ผูกพัน Mode 3 และผูกพัน Mode 4 ตามที่กำหนดไว้ใน Horizontal Section และระบุข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติไว้ว่าเช่นเดียวกันกับข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด

2) บริการสนับสนุนการขนส่งทางอากาศ (Supporting Services for Air Transport) การขายและการตลาดบริการขนส่งทางอากาศ (Selling and Marketing of Air Transport Services) ระบุข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดว่าไม่ผูกพัน Mode 1 และ 2 ส่วน Mode 3 ระบุว่า (1) ผูกพันการจำหน่ายผ่านทางการบริการสำรองที่นั่งด้วยคอมพิวเตอร์ (CRS) เฉพาะที่เป็นสำนักงานการบินและสำนักงานตัวแทนขายทั่วไปเพียงแห่งเดียวเท่านั้น (2) การให้บริการต้องใช้โครงข่ายโทรคมนาคมไทยซึ่งอยู่ภายใต้ กทช. Mode 4 ระบุว่า ผูกพันตามที่ได้ระบุไว้ใน Horizontal Section ส่วนข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ระบุว่าไม่ผูกพัน Mode 1 และ 2 และระบุใน Mode 3 ว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับคนต่างชาติจะประกอบด้วยสามอัตรา คือ 7%, 0% และการขอยกเว้น (Exempted) โดยการจัดเก็บภาษีอยู่บนพื้นฐานของการต่างตอบแทน ส่วน Mode 4 ระบุว่า ไม่ผูกพัน

2.3.3 บริการขนส่งทางรถไฟ (Rail Transport Services)

การเปิดตลาดในสาขาบริการขนส่งทางรถไฟตามกรอบของ GATS นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในส่วนของ Horizontal Commitments ประเทศไทยระบุการเปิดตลาดสาขาขนส่งทางรถไฟเฉพาะในกิจกรรมดังต่อไปนี้

1) บริการบำรุงและซ่อมแซมอุปกรณ์ขนส่งทางรถไฟ (Maintenance and Repair of Rail Transport Equipment) โดยระบุข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 ผูกพันแบบมีเงื่อนไขตามที่ระบุไว้ใน Horizontal Section และ Mode 4 ระบุว่า (a) ผูกพันแบบมีเงื่อนไขตามที่ระบุไว้ใน Horizontal Section และ (b) ไม่ผูกพันการเข้ามาประกอบอาชีพของวิศวกรโยธา ส่วนข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ระบุว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2 และ 4 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 ไม่มีข้อจำกัดหากการถือหุ้นของชาวต่างชาติไม่เกิน 49%

2) บริการสนับสนุนการบริการขนส่งทางรถไฟ (Supporting Services for Rail Transport Services) จำแนกเป็น 2 กิจกรรม ได้แก่ บริการทำความสะอาดตู้รถไฟ (Passenger and Freight Car Cleaning Services) และบริการรักษาความปลอดภัยที่สถานีรถไฟ (Se) โดยระบุข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3, 4 ผูกพันแบบมีเงื่อนไขตามที่ระบุไว้ใน Horizontal Section ส่วนข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติระบุว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2, 4 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 ไม่มีข้อจำกัดหากการถือหุ้นของชาวต่างชาติไม่เกิน 49%

2.3.4 บริการขนส่งทางถนน (Road Transport Services)

การเปิดตลาดในสาขาบริการขนส่งทางถนน ตามกรอบของ GATS นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในส่วนของ Horizontal Commitments ประเทศไทยระบุการเปิดตลาดในสาขาขนส่งทางถนนเฉพาะในกิจกรรมดังต่อไปนี้

1) บริการขนส่งสินค้าเฉพาะสินค้าแห้งแข็งหรือแช่เย็น ขนส่งของเหลวหรือก๊าซที่มีความจุ (Bulk Liquids or Gases) และสินค้าบรรจุคอนเทนเนอร์

2) บริการให้เช่ารถโดยสารส่วนบุคคล พร้อมคนขับ (Rental Services of Passenger Cars with Operator)

3) บริการให้เช่ารถบัสและรถโค้ช พร้อมคนขับ (Rental Services of Passenger Buses and Coaches with Operator)

ทั้งสามกิจกรรมระบุเงื่อนไขการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติไว้เหมือนกัน โดยระบุข้อกำหนดการเข้าสู่ตลาดว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2 ผูกพัน แบบไม่มีข้อกำหนด Mode 3 ระบุว่า (a) ผูกพันแบบมีเงื่อนไขตามที่ได้ระบุไว้ใน Horizontal Section และ (b) คณะกรรมการบริหารของบริษัทต้องเป็นคนสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง Mode 4 ระบุว่าผูกพันตามที่ได้ระบุไว้ใน Horizontal Section ส่วนข้อกำหนดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ระบุว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2, 4 ผูกพันแบบไม่มีข้อกำหนด ส่วน Mode 3 ไม่มีข้อกำหนดหากการถือหุ้นของชาวต่างชาติไม่เกิน 49%

2.3.5 บริการที่เป็นการสนับสนุนกิจกรรมการขนส่งทั้งหมด (Services Auxiliary to All Mode of Transport)

การเปิดตลาดสาขาบริการตามกรอบของ GATS นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในส่วนของ Horizontal Commitments ประเทศไทยระบุการเปิดตลาดเพียงกิจกรรมเดียว คือ บริการสถานที่เก็บรักษาสินค้าและคลังสินค้า (Storage and Warehousing) โดยระบุข้อกำหนดการเข้าสู่ตลาด Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อกำหนด Mode 3 และ 4 ผูกพันตามที่ได้ระบุไว้ใน Horizontal Section ส่วนข้อกำหนดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ระบุว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2 และ 4 ผูกพันแบบไม่มีข้อกำหนด ส่วน Mode 3 ไม่มีข้อกำหนดหากการถือหุ้นของชาวต่างชาติไม่เกิน 49%

ประเทศไทยได้ระบุรายการคำมั่นเพิ่มเติม (Additional Commitments) ไว้ในหมวดสาขาบริการขนส่งว่า การให้บริการต่าง ๆ ที่ทำเรือเป็นการดำเนินการภายใต้การควบคุมหรือกำกับดูแลโดยรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจที่มีอยู่ การให้บริการของตัวแทนในกิจการขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศ สามารถทำได้หากมีเหตุผลความจำเป็นซึ่งมีอาจหลีกเลี่ยงตามเงื่อนไขและกิจกรรม อาทิเช่น Pilotage บริการลากจูงการช่วยเหลือเรือโยง (Towing and Tug Assistance) บริการหาเสบียงอาหารเชื้อเพลิงและน้ำ (Provisioning, Fuelling and Watering) บริการรับขยะมูลฝอยและของถ่วงน้ำหนักซึ่งทำให้สูญเสียบรรยากาศเรือ (Garbage Collecting and Ballast Waste Disposal), Port Captain's Service, Navigation Aids การปฏิบัติการชายฝั่งที่จำเป็นต่อกิจการเดินเรือ เช่น น้ำ ไฟฟ้า

เสบียง (Shor-based Operational Service Essential to Ship Operations, Water and Electrical Supplies) การซ่อมบำรุงฉุกเฉิน สิ่งอำนวยความสะดวก (Emergency Repair Facilities) บริการจอดเรือ ที่จอดเรือ การเสียบายที่จอดเรือ (Anchorage, Berth, Berthing Service)

2.3.6 บริการการจัดจำหน่ายสินค้า (Distribution Services)

การเปิดตลาดในสาขาบริการจัดจำหน่ายสินค้าประเทศไทยเปิดตลาดเพียงกิจกรรมเดียว คือ บริการตัวแทนจำหน่าย (Commission Agent's Service) นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในส่วนของ Horizontal Commitments แล้ว ยังระบุข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 ผูกพันแบบมีเงื่อนไขตามที่ได้ระบุใน Horizontal Section และ Mode 4 ไม่ผูกพัน ส่วนข้อจำกัดในการปฏิบัติ เชิงคนชาติ ระบุว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 ไม่มีข้อจำกัดหากการถือหุ้นของชาวต่างชาติไม่เกิน 49% Mode 4 ไม่ผูกพัน

2.3.7 บริการสื่อสารโทรคมนาคม (Telecommunication Services) ในกิจกรรม การไปรษณีย์และพัสดุ บริการเข้าถึงฐานข้อมูล บริการประมวลผลข้อมูลออนไลน์ (บริการอินเทอร์เน็ต)

ประเทศไทยได้กำหนดข้อจำกัดทั่วไปซึ่งใช้กับทุก Mode การให้บริการ ได้แก่

- 1) การประกอบกิจการต้องได้รับใบอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ
- 2) ผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตต้องเป็นผู้ประกอบการที่จดทะเบียนในประเทศไทยและมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในประเทศไทย
- 3) การให้ใบอนุญาตอาจมีข้อจำกัดเนื่องจากทรัพยากรของประเทศไม่เพียงพอ
- 4) การให้บริการตามเงื่อนไขในรายการข้อผูกพันเฉพาะนี้เป็นการให้บริการในส่วนหนึ่งของสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน
- 5) ผู้ประกอบการที่จดทะเบียนในประเทศไทยนั้น จะต้องมีการลงทุนจากต่างชาติไม่เกินกว่า 20% ของทุนจดทะเบียน และต้องมีผู้ถือหุ้นที่เป็นชาวต่างชาติไม่เกินกว่า 20% ของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด

6) การสื่อสารแห่งประเทศไทยเท่านั้นที่มีสิทธิเชื่อมสัญญาณ

Intelsat และ Inmarsat

7) เกลื่อนไขดั่งกล่าวและเกลื่อนไขที่จะมีขึ้นดราบเท่าที่จำเป็นในกิจกรรมโทรคมนาคมในอนาคต จะมีผลบังคับใช้ในปี 2006 เมื่อเกลื่อนไขการควบคุมกิจการโทรคมนาคมของรัฐมีผลบังคับใช้

ส่วนกิจกรรมการบริการไปรษณีย์และพัสดุ ประเทศไทยยังไม่เปิดตลาดในสาขาบริการนี้

2.3.8 สาขาบริการธุรกิจและวิชาชีพ (Business and Services) ในสาขาบริการคอมพิวเตอร์และบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น ซอฟต์แวร์ด้านโลจิสติกส์ ประมวลข้อมูล

การเปิดตลาดในสาขาบริการคอมพิวเตอร์และบริการที่เกี่ยวข้อง ประเทศไทยเปิดตลาดไว้ 4 กิจกรรม ได้แก่ บริการที่ปรึกษาติดตั้ง (Consultancy Service Related to the Installation of Computer Hardware) บริการติดตั้งซอฟต์แวร์ (Software Implementation Services) บริการประมวลผล (Software Implementation Services) และบริการฐานข้อมูล (Data Processing Services) โดยระบุข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 ผูกพันแบบมีเงื่อนไขตามที่ได้ระบุไว้ใน Horizontal Section และ Mode 4 ข้อจำกัดเหมือนกับที่ระบุไว้ใน Horizontal Section และ ส่วนข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ระบุว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2 และ 4 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 ไม่มีข้อจำกัดหากชาวต่างชาติถือหุ้นไม่เกิน 49%

2.3.9 บริการด้านการเงินและประกันภัย (Finance and Insurance)

ในส่วนการประกันภัยวินาศภัย การเปิดตลาดในสาขาบริการนี้ โดยระบุข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน ยกเว้น การประกันภัยทางทะเล การประกันภัยในสาขการบิน และการประกันภัยการขนส่งข้ามแดนในรูปแบบใหม่ Mode 2 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด Mode 3 ผูกพันแบบมีข้อจำกัดการลงทุนของชาวต่างชาติไม่เกิน 25% ของทุนจดทะเบียน และการจัดตั้งหน่วยธุรกิจใหม่ ๆ จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีที่กำกับดูแลโดยผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี Mode 4 ผูกพันเฉพาะ

การเข้ามาของผู้จัดการอาวุโสและผู้ชำนาญการด้านเทคนิคและผู้ช่วย โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการประกันภัย ส่วนข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ระบุว่า Mode 1 ไม่ผูกพัน Mode 2, 3 และ 4 ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

2.4 ข้อเรียกร้องด้านบริการโลจิสติกส์และบริการเกี่ยวเนื่องที่มีต่อประเทศไทย

2.4.1 ข้อเรียกร้องหลักทั่วไป (Horizontal Requests)

Mode 3 : Commercial Presences ขอให้ยกเลิกหรือเพิ่มเพดานสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติให้สูงกว่า 49% ของทุนจดทะเบียน และยกเลิกเพดานจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติ (ปัจจุบันกำหนดให้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของผู้ถือหุ้นทั้งหมด)

Mode 4 : Presence of Natural Persons เพิ่ม Category ผู้ให้บริการที่เป็นบุคคลธรรมดา เช่น Contractual Service Suppliers, Business Visitors, Installer/Services และขยายเวลา Work Permit ของ Intra-corporate Transferees ผ่อนผันสิทธิการถือครองที่ดินของคนต่างชาติ (เฉพาะบางประเทศที่เรียกร้อง)

2.4.2 ข้อเรียกร้องรายสาขา³³

จากปฏิญญารัฐมนตรีที่ฮ่องกง (ธันวาคม 2005) เปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกของ WTO สามารถยื่นข้อเรียกร้องแบบกลุ่ม (Plurilateral Requests) ต่อประเทศสมาชิกกลุ่มเป้าหมายได้ภายในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2006 ปัจจุบันมีการรวมกลุ่มเพื่อยื่นข้อเรียกร้องแล้ว 17 กลุ่ม ประเทศไทยได้รับการทาบทามให้เข้าร่วมกลุ่มเพื่อเรียกร้องในเรื่องบริการข้ามพรมแดน บริการโดยบุคคลธรรมดา โสตทัศน สื่อเคลื่อน และการยกเลิกการให้การปฏิบัติเป็นพิเศษต่อบางประเทศ ประเทศไทยได้รับข้อเรียกร้องจำนวน 14 ฉบับเพื่อเรียกร้องให้เปิดเสรีบริการในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ (1) สาขาวิชาชีพกฎหมาย (2) สาขาวิชาชีพสถาปนิกหรือวิศวกร (3) สาขาก่อสร้าง (4) สาขาโทรคมนาคม (5) สาขาคอมพิวเตอร์และบริการเกี่ยวเนื่อง (6) โสตทัศน (7) สื่อเคลื่อน (8) พลังงาน (9) การเงิน (10) ขนส่งทางน้ำ (11) ไปรษณีย์พัสดุภัณฑ์และบริการจัดส่งด่วน (12) โลจิสติกส์

³³เอกสารกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

(13) การศึกษา (14) การขนส่งทางอากาศ โดยรายละเอียดข้อเรียกร้องเกี่ยวข้องกับการบริการ โลจิสติกส์และบริการที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1) สาขาบริการโทรคมนาคม มีประเทศสิงคโปร์ เป็นแกนนำในการเรียกร้อง ร่วมด้วย ประเทศออสเตรเลีย แคนาดา สหภาพยุโรป ฮังการี ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฮ่องกง สหรัฐอเมริกา และนอร์เวย์ รวม 10 ประเทศ เป็นกลุ่มเรียกร้องให้เปิดตลาดบริการโทรคมนาคม มีประเทศ 24 ประเทศ เป็นเป้าหมายซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วยที่ได้รับข้อเรียกร้องจากกลุ่มนี้ โดยเรียกร้องให้ข้อผูกพันควรครอบคลุมกิจกรรมที่มีความหมายในเชิงพาณิชย์ และเรียกร้องทุก Mode ได้แก่

(1) Mode 1 เรียกร้องให้ไม่เลือกปฏิบัติและไม่ควรมีข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดที่เป็นอุปสรรคเกินควร เช่น ยกเลิกเงื่อนไขการต้องใช้ Network ของ Specific Suppliers ยกเลิกเงื่อนไขเกี่ยวกับ Commercial Presence ต่าง ๆ

(2) Mode 2 เรียกร้องให้ไม่เลือกปฏิบัติและไม่มีข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด

(3) Mode 3 เรียกร้องให้ไม่เลือกปฏิบัติและไม่ควรมีข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดที่เป็นอุปสรรคเกินควร เช่น ไม่จำกัดจำนวนผู้ให้บริการ ยกเลิกการทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจ (Economic Needa Tests) ไม่จำกัดประเภทธุรกิจ อนุญาตชาวต่างชาติถือหุ้นข้างมากและมีอำนาจในการบริหาร

(4) Mode 4 เรียกร้องให้ไม่เลือกปฏิบัติและไม่ควรมีข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดที่เป็นอุปสรรคเกินควร เช่น ขอให้ผูกพันตามปฏิญญารัฐมนตรีที่ฮ่องกง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปรับปรุงข้อผูกพันผู้ให้บริการ Business Visitor และ Intra-corporate Transferee และไม่มีเงื่อนไขเกินกว่าที่กำหนดใน Horizontal Limitation

(5) ผูกพัน Reference Paper ทุกข้อ

(6) ยกเลิกการให้การปฏิบัติเป็นพิเศษต่อบางประเทศ

2) สาขาบริการคอมพิวเตอร์และบริการเกี่ยวเนื่อง มีประเทศชิลี เป็นแกนนำร่วมด้วย ประเทศออสเตรเลีย แคนาดา สหภาพยุโรป ฮังการี อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เม็กซิโก นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ ปากีสถาน เปรู สิงคโปร์ ฮ่องกง และสหรัฐอเมริกา รวม 16 ประเทศ เป็นกลุ่มเรียกร้องให้เปิดตลาดบริการด้านคอมพิวเตอร์ มี 17 ประเทศเป็น

เป้าหมายซึ่งรวมถึงประเทศไทย ได้รับข้อเรียกร้องกลุ่ม โดยขอให้ผู้ผูกพันครอบคลุมมากที่สุดในทุก Mode ได้แก่

(1) Mode 1-3 เรียกร้องให้ไม่มีข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดและไม่เลือกปฏิบัติ

(2) Mode 4 เรียกร้องให้ผู้ผูกพันการเข้ามาทำงานของผู้ให้บริการตามสัญญาจ้างผู้ให้บริการวิชาชีพอิสระ และอื่น ๆ โดยไม่มีเงื่อนไขการทดสอบทางเศรษฐกิจ

(3) เสนอ Model Schedules ให้สมาชิกสามารถใช้เป็นแนวทางในการเขียนตารางข้อผูกพัน

3) สาขาบริการขนส่งทางทะเล มีประเทศญี่ปุ่น เป็นแกนนำร่วมด้วย ประเทศออสเตรเลีย แคนาดาสหภาพยุโรป สหประชาชาติ เกาหลี เม็กซิโกนิวซีแลนด์ นอร์เวย์ ปานามา สวิตเซอร์แลนด์ และไต้หวัน รวม 13 ประเทศ เป็นกลุ่มเรียกร้องให้เปิดตลาดบริการขนส่งทางน้ำ มี 25 ประเทศได้รับข้อเรียกร้องนี้ โดยเรียกร้องเฉพาะใน Mode 1, 2, 3 ได้แก่

(1) ขอให้ผู้ผูกพันกิจกรรมการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ (International Freight Transport) ไม่รวม Cobotage สำหรับ Mode 1 ขอให้ยกเลิก Cargo Reservation สำหรับ Mode 3 ขอให้ยกเลิกการจำกัดสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติ ยกเลิกเงื่อนไขสำหรับคนชาติสำหรับ Board Members และยกเลิกเลือกปฏิบัติ

(2) ขอให้ผู้ผูกพันกิจกรรมบริการเสริมด้านการขนส่งทางทะเล (Maritime Auxiliary Service) สำหรับ Mode 1 และ 2 ขอให้ผู้ผูกพันโดยไม่มีข้อจำกัดสำหรับ Mode 3 ขอให้ยกเลิกการจำกัดสัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติ

(3) ขอให้ผู้ผูกพันเพิ่มเติม เช่น การ Access การใช้บริการ Port Service รวมทั้งบริการที่จำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจ Multimodal Transport Operations

(4) เสนอ Model Schedules ให้สมาชิกสามารถใช้เป็นแนวทางในการเขียนตารางข้อผูกพัน

4) บริการไปรษณีย์ พัสดุภัณฑ์ บริการจัดส่งด่วน มีประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นแกนนำ ร่วมด้วย สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์ รวม 4 ประเทศ เป็น

กลุ่มเรียกร้องให้เปิดตลาดบริการด้าน Postal and Courier Services, Including EDS มี 20 ประเทศเป็นเป้าหมายในการเรียกร้อง โดยเรียกร้องดังนี้

(1) ขอให้ปรับปรุงข้อผูกพันให้กิจกรรมที่เปิดสะท้อนต่อการให้บริการด้านนี้ และขอให้อนุญาตให้บริการทั้ง Basic Delivery และ Express Delivery

(2) ขอความชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตในการอนุญาตให้บริการ รวมทั้งขอบเขตของการผูกขาด

(3) ขอความชัดเจนในการกำหนดว่าบริการใดเป็น Postal Services เพื่อสามารถแยกความชัดเจนว่าบริการใดเป็น High-value Service หรือ EDS ซึ่งต่าง ๆ จากเกี่ยวกับขอบเขตในการอนุญาต Postal Services ทั้ง ๆ ไป

(4) ขอคำนิยามที่ชัดเจนของบริการต่าง ๆ

(5) ผู้ผูกพันการเปิดตลาด ยกเลิกเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าสู่ตลาด

(6) ข้อผูกพันการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ขอให้ต่างชาติได้รับการปฏิบัติที่ดี เทียบเท่ากับบริษัทยาการในการแข่งขัน

(7) ข้อผูกพันเพิ่มเติม เช่น กรณีที่การให้บริการต้องได้รับอนุญาต ต้องมีความโปร่งใส

5) บริการโลจิสติกส์ มี ช่องก เป็นแกนนำ ร่วมกับ ออสเตรเลีย แคนาดา ซิลิ จิบูตี สหภาพยุโรป ไอซ์แลนด์ ญี่ปุ่น เกาหลี ลิกเตนสไตน์ มอริเชียส นิวซีแลนด์ นิการากัว ปานามา เปรู สิงคโปร์ สวิตเซอร์แลนด์ ไต้หวัน และสหรัฐอเมริกา รวม 20 ประเทศ มี 34 ประเทศเป็นเป้าหมายในการเรียกร้อง โดยเรียกร้องดังนี้

(1) ขอให้ปรับปรุงข้อผูกพันหรือเปิดกิจกรรมเพิ่มเติมโดยเน้น บริการขนส่งสินค้า ประกอบด้วย Core Freight Logistics, Freight Transport Logistics, Other-related Logistics Service, Non-core Freight Logistics

(2) เรียกร้องเฉพาะ Mode 1, 2, 3

(3) เพื่อให้การบริการโลจิสติกส์เป็นไปอย่างราบรื่น อาจมีการเจรจาเพิ่มเติมเรื่องต่าง ๆ เช่น ผู้ให้บริการ Freight Logistics สามารถให้บริการได้หลายประเภทด้วยกัน (Supply Freight Logistics in Combination) การอนุญาตให้บริการหลัก

ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ Freight Logistics โดยไม่เลือกปฏิบัติ ขอให้เรื่องเอกสารไม่เป็นภาระเกินจำเป็น และยอมรับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

(4) ยกเลิกการให้การปฏิบัติเป็นพิเศษต่อบางประเทศ

3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริการด้านโลจิสติกส์ของไทย

การบริการโลจิสติกส์ มีการบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่เป็นจำนวนมากทำให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของธุรกิจให้บริการโลจิสติกส์มีจำนวนไม่น้อย และส่วนใหญ่จะที่ไม่เอื้อต่อการเปิดตลาดซึ่งกระจายอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ดังนี้

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาดการค้าบริการระหว่างประเทศ³⁴

3.1.1 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ซึ่งเริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2543 โดยนำมาใช้แทนประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 281 พ.ศ. 2515 (ป.ว. 281) โดยมาตรา 4 ได้บัญญัตินิยามของคนต่างด้าว ได้แก่

- 1) บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย
- 2) นิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย
- 3) นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย และมีลักษณะดังต่อไปนี้

³⁴กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, สำนักเจรจาการค้าบริการ, **สรุปสถานการณ์เปิดตลาดและข้อผูกพันการค้าบริการสาขาโทรคมนาคมของประเทศไทย ภายใต้องค์การการค้าโลก** [Online], available URL: http://otp.moc.go.th/save_filedownload_stat.php?filename=modules/datacenter/article_files/article_30062006023514.pdf&id=32&type=article, 2547 (พฤศจิกายน, 16).

(ก) นิติบุคคลซึ่งมีหุ้นอันเป็นทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้น ถือโดยบุคคลตาม (1) หรือ (2) หรือนิติบุคคลซึ่งมีบุคคลตาม (1) หรือ (2) ลงทุนมีมูลค่าตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น

(ข) ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียน ซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้จัดการเป็นบุคคลตาม (1)

4) นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งมีหุ้นอันเป็นทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้นถือโดยบุคคลตาม (1) (2) หรือ (3) หรือนิติบุคคลซึ่งมีบุคคลตาม (1) (2) หรือ (3) ลงทุนมีมูลค่าตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น

เพื่อประโยชน์แห่งกฏหมายนี้ให้ถือว่าหุ้นของบริษัทจำกัดที่มีใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือเป็นหุ้นของคนต่างด้าว เว้นแต่จะได้มีกฎกระทรวงกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

พระราชบัญญัติฯ นี้ได้ระบุประเภทการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวไว้ในบัญชี 1 และ 2 และ 3 ท้ายพระราชบัญญัติฯ การประกอบธุรกิจจะต้องมีการขออนุญาตจากหน่วยงานของรัฐ

(1) บัญชี 1 เป็นธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบกิจการได้

(2) บัญชี 2 เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้อง กับการปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศหรือมีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม ซึ่งคนต่างด้าวจะประกอบธุรกิจได้ในกรณีที่มีคนไทยหรือนิติบุคคลที่มีเชื้อต่างด้าวถือหุ้นอยู่ไม่น้อยกว่า 40% และมีคนไทยเป็นกรรมการไม่น้อยกว่า 2 ใน 5 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด ทั้งนี้อาจผ่อนผันลดสัดส่วนของหุ้นที่ต้องถือโดยคนไทยหรือนิติบุคคลที่มีเชื้อต่างด้าวจาก 40% ลงเหลือไม่น้อยกว่า 25% ได้หากได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วย ธุรกิจ 3 หมวด ได้แก่ หมวด 1 ธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริการโลจิสติกส์ คือ การจำหน่ายและซ่อมบำรุง เรือ อากาศยาน หรือพาหนะทางทหาร และการขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศในประเทศ รวมถึงกิจการการบินในประเทศ หมวด 2 เป็นธุรกิจที่ผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และหัตถกรรมพื้นบ้าน หมวด 3

เป็นธุรกิจที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่มีธุรกิจที่เกี่ยวกับการบริการโลจิสติกส์

(3) บัญชี 3 เป็นธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการ ซึ่งคนต่างด้าวจะประกอบธุรกิจนี้ได้ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว มีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการโลจิสติกส์ คือ การทำกิจการนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขาย จัดซื้อ หรือจัดจำหน่าย หรือจัดหาตลาด ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตในประเทศหรือนำเข้ามาจากต่างประเทศ อันมีลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจระหว่างประเทศ โดยมีทุนขั้นต่ำของคนต่างด้าว น้อยกว่า 100 ร้อยล้านบาทขึ้นไป และการประกอบธุรกิจนำเข้า

การเปิดตลาดในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการ โลจิสติกส์ บางธุรกิจยังมีข้อจำกัดด้านการเข้ามาลงทุนและจำนวนผู้ถือหุ้นของคนต่างด้าว แต่นักลงทุนชาวสหรัฐอเมริกา ประเทศไทยทำสนธิสัญญาสัมพันธไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2511 (Treaty of Amity and Economic Relations) ทำให้นักลงทุนสัญชาติอเมริกันได้รับยกเว้นจากข้อกำหนดการห้ามต่างชาติลงทุนในธุรกิจตามบัญชีแนบท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ซึ่งประเทศไทยต้องให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติและให้ความคุ้มครองนักลงทุนอเมริกัน ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลอเมริกัน ในการประกอบธุรกิจในไทย ในกรณีที่นักลงทุนอเมริกามาแจ้งขอรับความคุ้มครองภายในสนธิสัญญาฯ กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และพิสูจน์ได้ว่ามีสัญชาติอเมริกา โดยมีหนังสือจากสถานเอกอัครราชทูต-สหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทยรับรองว่าบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลมีสัญชาติอเมริกามาถึงกรมพัฒนาธุรกิจการค้า อย่างไรก็ดี สนธิสัญญาฯ ดังกล่าวไม่คุ้มครองการลงทุนในการประกอบธุรกิจ 6 ประเภท ได้แก่ การคมนาคม การขนส่ง การหน้าที่รับดูแลทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น การธนาคารเกี่ยวกับหน้าที่รับฝากเงิน การแสวงหาประโยชน์จากที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น การค้าภายในเกี่ยวกับผลิตผลทางเกษตรพื้นเมือง

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ยังมีประเด็นที่น่าสนใจอีก คือ คนต่างด้าวที่ต้องการประกอบธุรกิจในประเทศไทยนั้น ต้องมีทุนขั้นต่ำในการเริ่มต้นประกอบธุรกิจไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาทหรือไม่น้อยกว่าที่กฎกระทรวงกำหนด และต้องมีทุนขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาท ในกรณีที่ประกอบธุรกิจที่อยู่ในบัญชีท้าย การทบทวนบัญชีแนบท้ายพระราชบัญญัติฯ คณะกรรมการจะพิจารณา ทบทวนประเภทธุรกิจตามบัญชีท้ายทุกปีและทำความเห็นเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และในกรณีที่คนต่างด้าวประกอบธุรกิจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติจะถูกปรับตั้งแต่ 1 แสนบาท ถึง 1 ล้านบาท และจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำปรับ และให้ศาลสั่งเลิกการประกอบธุรกิจนั้น คนต่างด้าวที่ต้องการประกอบธุรกิจที่อยู่ในบัญชี 2 และ 3 ต้องแจ้งต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและกรณีของการประกอบธุรกิจที่อยู่ในบัญชี 2 จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี) กรณีของการประกอบธุรกิจที่อยู่ในบัญชี 3 ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวอาจเพิกถอนใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจได้ในกรณีที่ (1) ฝ่าฝืนเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนด (2) มีจำนวนกรรมการคนไทยหรือผู้ถือหุ้นคนไทยไม่ครบตามที่กำหนด (3) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม และ (4) ประกอบธุรกิจอื่นหรือช่วยเหลือคนต่างด้าวในการประกอบธุรกิจที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ

3.1.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในการใช้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีและมีใช้ภาษี เพื่อชักจูงให้เกิดการลงทุนจากไทยและต่างชาติ มีหน้าที่กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ประเภทกิจการ การให้สิทธิประโยชน์ การให้การคุ้มครอง และสามารถเพิกถอนสิทธิกรณีที่ไม่มีการปฏิบัติตามเงื่อนไข คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นรองประธาน และมีรัฐมนตรีกระทรวงด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องเป็นองค์ประกอบคณะกรรมการฯ โดยมียุทธศาสตร์เพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุน และแก้ไขอุปสรรคที่เป็นต้นทุนแฝง การปฏิบัติการ

ตลาดเชิงรุก โดยการส่งเสริมการลงทุนในตลาดต่างประเทศ สร้างเครือข่ายการลงทุน โดยมีแนวร่วมมีพันธมิตรกับองค์กรและบริษัททั้งในประเทศและต่างประเทศ สร้างความแข็งแกร่งของวิสาหกิจไทย เช่น บทบาทของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกับ SMEs ในแง่ของการร่วมมือระหว่างภาครัฐกับองค์กรอื่น ๆ โดยส่งเสริมให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศในการผลิตสินค้า ประสานและร่วมงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน พัฒนาองค์ความรู้เรื่องด้านกฎหมายการลงทุนต่างประเทศ ติดตามความเคลื่อนไหวของการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับกฎหมายการลงทุนของต่างประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมและแจ้งผู้ประกอบการไทยให้รับทราบ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานส่งเสริมการลงทุนและลดขั้นตอนให้รวดเร็วขึ้น

ประเภทกิจการที่ให้การส่งเสริมการลงทุน เงื่อนไขทั่วไปกำหนดให้ มีขนาดการลงทุนขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 1 ล้านบาท รวมทั้งกำหนดเขตที่ตั้งโรงงานในแต่ละประเภทกิจการ ส่วนการให้สิทธิประโยชน์นั้น มีความแตกต่างแต่ละประเภทกิจกรรม และแต่ละเขตการส่งเสริมประเภทของกิจการมีทั้งหมด 7 หมวด ได้แก่ เกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร เหมืองแร่ เซรามิกส์และโลหะขั้นมูลฐาน อุตสาหกรรมเบา ผลิตภัณฑ์โลหะเครื่องจักรอุปกรณ์ขนส่ง อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ กระดาษและพลาสติก บริการและสาธารณูปโภค โดยมีหลักเกณฑ์พิจารณาอนุมัติโครงการ ได้แก่

1) โครงการที่มีเงินทุนไม่เกิน 500 ล้านบาท จะต้องมีมูลค่าเพิ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของรายได้ มีอัตราหนี้สินต่อทุนจดทะเบียนไม่เกิน 3 ต่อ 1 สำหรับโครงการริเริ่ม ส่วนโครงการเสริมจะพิจารณาตามความเหมาะสมใช้กรรมวิธีผลิตที่ทันสมัย และมีระบบป้องกันสภาพแวดล้อม

2) โครงการที่มีเงินทุนเกิน 500 ล้านบาท ใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน และจะต้องแนบรายงานศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการตามที่คณะกรรมการกำหนด

3) กิจการที่ได้รับสัมปทานและกิจการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ คณะกรรมการจะใช้แนวทางพิจารณาตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2541

กิจการที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ได้แก่ กิจการเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร สาธารณูปโภค สาธารณูปการ การ

บริการพื้นฐาน ได้แก่ กิจการสาธารณูปโภคและบริการพื้นฐาน และกิจการขนส่งมวลชน และสินค้าขนาดใหญ่ กิจการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อม กิจการนิคมอุตสาหกรรม เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจการบริการบำบัดน้ำเสีย กำจัดหรือขนถ่ายขยะกากอุตสาหกรรม หรือสารเคมีที่เป็นพิษ กิจการพัฒนาเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ การวิจัยและพัฒนา การบริการทดสอบทางวิทยาศาสตร์ การบริการทดสอบเทียบมาตรฐาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อุตสาหกรรมเป้าหมาย ส่วนใหญ่พวกรงานที่มีเทคโนโลยีสูง เช่น อุตสาหกรรมเหล็กโลหะ เครื่องจักร ชิ้นส่วนยานพาหนะ การซ่อมอากาศยาน อิเล็กทรอนิกส์และซอฟต์แวร์ กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจะได้รับสิทธิประโยชน์

1) การเข้ามาศึกษาสู่ทางของการลงทุน เพื่อประโยชน์ต่อการลงทุน เข้ามาได้ไม่เกิน 6 เดือน แต่ถ้ามีความจำเป็นในการขยายเวลาศึกษาให้ขยายระยะเวลาได้อีก 6 เดือน แต่ทั้งหมดต้องไม่เกิน 3 ครั้ง

2) ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนสามารถนำคนต่างด้าวที่เป็นช่างฝีมือ ผู้ชำนาญการคู่สมรสและบุคคลที่อยู่ในอุปการะของผู้ที่ได้รับอนุญาตเข้ามาได้

3) ผู้ได้รับส่งเสริมได้รับอนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมตามจำนวนที่คณะกรรมการเห็นสมควร

4) สิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากร โดยจะได้รับยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรไม่ว่าตั้งอยู่ในเขตใด ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 8 ปี ไม่ว่าตั้งอยู่ในเขตใด การเสียอากรขาเข้าวัตถุดิบเพื่อการส่งออกคล้ายกับมาตรการกรมศุลกากรแตกต่างกันที่มาตรา 19 ทวิ วัตถุดิบที่นำมาผลิตเพื่อการส่งออกให้ชำระไปก่อนและขอคืนทีหลัง ขณะที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน มาตรา 36 สามารถขอคืนได้เลย และได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรเพิ่มเติมตามเกณฑ์ที่กำหนดในแต่ละเขต เช่น เขต 3 ได้ลดหย่อนภาษีเงินได้ร้อยละ 50 เป็นระยะเวลา 5 ปี

หลักเกณฑ์การถือหุ้นของต่างชาติ นักลงทุนไทยหรือต่างชาติจะได้รับสิทธิประโยชน์เท่ากัน ยกเว้นเกณฑ์การถือหุ้นต่างชาติ ตั้งแต่สิงหาคม 2543 กิจการเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ ประมง สัตวแพทย์และทำเหมืองแร่ ซึ่งเป็นกิจการตามบัญชีท้าย 1 ของพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจคนต่างด้าว ซึ่งห้ามคนต่างด้าวประกอบกิจการจะรับ

การส่งเสริมได้ต้องมีผู้มีสัญชาติไทยถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ในส่วนของกิจการอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะขายในประเทศทั้งหมดหรือส่งออกทั้งหมด ต่างชาติสามารถถือหุ้นข้างมากได้หรือทั้งสิ้นไม่ว่าตั้งในเขตใด จากสถิติคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน แต่ละปีมีโครงการใหม่ 700-800 โครงการ เมื่อพิจารณาตามการถือหุ้น การลงทุนที่มีหุ้นไทยทั้งหมดมีสัดส่วน 1 ใน 3 ของที่ได้การส่งเสริมทั้งหมด ส่วนที่เป็นหุ้นต่างชาติทั้งหมดมีสัดส่วน 1 ใน 3 และอีก 1 ใน 3 คือการร่วมทุนระหว่างไทยกับต่างชาติ ซึ่งประเทศญี่ปุ่นมีการลงทุนภายใต้โครงการการส่งเสริมการลงทุนมากที่สุด โดยมีสัดส่วนครึ่งหนึ่งของการลงทุนต่างชาติทั้งหมด รองมาได้แก่ ไต้หวัน อเมริกา และยุโรป อุตสาหกรรมที่ต่างชาติถือหุ้นทั้งหมดหรือข้างมาก คือ อิเล็กทรอนิกส์ งานโลหะ และสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูง สำหรับธุรกิจการเกษตรและการบริการจะเป็นหุ้นไทยข้างมาก

3.1.3 การถือครองที่ดินและอาคารชุดของคนต่างด้าว

นับแต่มีการแก้ไขประมวลกฎหมายที่ดินให้คนต่างด้าวสามารถถือครองที่ดินในประเทศไทยได้ พ.ศ. 2542 และกำหนดหลักเกณฑ์ใช้บังคับเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2545 จนถึงปัจจุบันยังไม่มีผู้ใดยื่นคำขอให้ได้มาซึ่งที่ดินแต่อย่างใด ทั้งนี้ มิได้รวมถึงกฎหมายอื่นที่ให้สิทธิคนต่างด้าวสามารถถือครองที่ดินได้ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514 เนื่องจากกฎหมายที่ดินมีความเข้มงวดโอกาสที่จะถือครองยากมาก นักลงทุนชาวต่างชาติจึงหันไปใช้สิทธิภายใต้กฎหมายอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ได้ขอใช้สิทธิภายใต้โครงการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สรุปกฎระเบียบการถือครองที่ดิน ดังนี้

ในกรณีการได้มาที่ดินเพื่อใช้อยู่อาศัยของคนต่างด้าว พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2542 บัญญัติให้คนต่างด้าวสามารถครอบครองที่ดินเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยได้ไม่เกิน 1 ไร่ โดยต้องนำเงินมาลงทุนไม่น้อยกว่า 40 ล้านบาท และต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีและตามกฎหมายกระทรวง เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการได้มาซึ่งที่ดินเพื่อใช้อยู่อาศัยของคนต่างด้าว พ.ศ. 2545 (ประกาศใช้เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2545) มีดังนี้

- 1) ต้องดำรงทุนไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปี (กฎหมายกำหนดไว้เพียง 3 ปี แต่กฎกระทรวงเพิ่มเป็น 5 ปี)
- 2) ต้องเป็นที่ดินอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เขตเทศบาล หรือเขตที่อยู่อาศัยตามกฎหมายผังเมือง
- 3) ต้องอยู่นอกเขตปลอดภัยทหาร
- 4) ต้องลงทุนในกิจการดังนี้ คือ ซื้อพันธบัตรรัฐบาลไทย พันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ หรือพันธบัตรที่รัฐบาลค้ำประกันเงินต้น หรือดอกเบี้ย หรือลงทุนในกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ กองทุนอสังหาริมทรัพย์เพื่อแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ หรือลงทุนในหุ้นเรือนหุ้นของนิติบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน หรือลงทุนในกิจการที่คณะกรรมการการส่งเสริมการลงทุนประกาศให้เป็นกิจการที่สามารถขอรับการส่งเสริมการลงทุนได้ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน

การถือครองอาคารชุดของคนต่างด้าว ตามพระราชบัญญัติอาคารชุดในประเทศไทยเริ่มมีเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2522 แต่เดิมไม่มีบทบัญญัติให้คนต่างด้าวสามารถถือกรรมสิทธิ์ในห้องชุดได้จนมี พระราชบัญญัติอาคารชุด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534 เพิ่มเติมมาตรา 19 บัญญัติให้คนต่างด้าวและนิติบุคคลต่างด้าวสามารถถือกรรมสิทธิ์ห้องชุดได้ แต่เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินอัตราร้อยละ 40 ของเนื้อที่อาคารชุดทั้งหมด ต่อมารัฐบาลมีนโยบายฟื้นฟูธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ อันเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจจึงมีการออกพระราชบัญญัติอาคารชุด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ให้คนต่างด้าวสามารถถือกรรมสิทธิ์ห้องชุดได้ไม่เกินอัตราร้อยละ 49 ของเนื้อที่ห้องชุด และสามารถถือกรรมสิทธิ์ได้ถึงร้อยเปอร์เซ็นต์สำหรับห้องชุดบางพื้นที่ ทั้งนี้ ภายได้เงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงภายใน 5 ปีนับแต่วันที่ 28 เมษายน 2542 หลักเกณฑ์การถือกรรมสิทธิ์ห้องชุดของคนต่างด้าว ได้แก่

- 1) เป็นคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

2) เป็นคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน

3) เป็นนิติบุคคลซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นคนต่างด้าวที่กำหนดไว้ใน มาตรา 97 และมาตรา 98 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย

4) เป็นนิติบุคคลซึ่งเป็นคนต่างด้าวตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 และได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน

5) คนต่างด้าวหรือนิติบุคคลที่กฎหมายถือว่าเป็นคนต่างด้าว ซึ่งนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร หรือถอนเงินจากบัญชีเงินบาทของบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ หรือถอนเงินจากบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศ

ส่วนหลักเกณฑ์ที่คนต่างด้าวสามารถถือกรรมสิทธิ์ได้ร้อยละ 100 คือ

- 1) เป็นอาคารชุดที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือเขตเทศบาล
- 2) อยู่นอกเขตปลอดภัยในราชการทหาร
- 3) มีห้องชุดไม่น้อยกว่า 40 ห้องชุด
- 4) จดทะเบียนมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนวันที่คนต่างด้าวขอรับโอน
- 5) มีที่ดินที่ตั้งอาคารชุดไม่เกิน 5 ไร่

3.1.4 พระราชบัญญัติ การเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. 2542

การตราพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่าเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการลงทุนเพื่อให้คนต่างด้าวมาลงทุนในประเทศไทย แต่แท้จริง พระราชบัญญัติฉบับนี้ตราขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายให้สามารถแปลงสิทธิต่าง ๆ เป็นทรัพย์สินเพื่อให้เป็นทุนได้ พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับทั้งคนไทยและคนต่างด้าว โดยการเช่านั้นคนต่างด้าวสามารถเช่าได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยไม่จำกัดจำนวนอยู่แล้วเพียงแต่มีกำหนดระยะเวลาไว้ไม่เกิน 30 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมใช้บังคับเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม

2542 และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ใช้บังคับเมื่อ 28 สิงหาคม 2543 แต่ยังไม่มีการแก้ไข
ขอเช่าที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้แม้แต่รายเดียว หลักเกณฑ์การเช่าอสังหาริมทรัพย์ มี
ดังนี้

- 1) เป็นการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม
ตั้งแต่ 30 ปีแต่ไม่เกิน 50 ปี
- 2) ประเภทพาณิชยกรรมที่มีการลงทุนไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท
- 3) ประเภทอุตสาหกรรมที่สามารถขอรับการส่งเสริมจากคณะ-
กรรมการส่งเสริมการลงทุน
- 4) ประเภทพาณิชยกรรมหรืออุตสาหกรรมที่จะเช่า คนต่างด้าวต้อง
สามารถประกอบธุรกิจได้ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว
- 5) ต้องมีหลักฐานการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร
หลักฐานการถอนเงินจากบัญชีเงินบาทของบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ หรือ
หลักฐานถอนเงินจากบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศ
- 6) ที่ดินที่จะเช่าต้องอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรม หรือเป็นที่ดิน
ประเภทพาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง
- 7) การเช่าต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
- 8) เมื่อครบกำหนดแล้วสามารถต่อระยะเวลาเช่าออกได้อีก 50 ปี
- 9) การเช่าที่ดินเกิน 100 ไร่ ต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมที่ดิน
- 10) สิทธิการเช่าสามารถนำไปจำนองได้

3.1.5 กฎหมายการทำงานของคนต่างด้าว

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของคนต่างด้าว ได้แก่
พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 พระราชกฤษฎีกากำหนดงานใน
อาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 และระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วย
มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการออกใบอนุญาตโดย คนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักร
ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง จะทำงานได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมการ
จัดหางานหรือเจ้าพนักงานซึ่งอธิบดีมอบหมาย และจะต้องไม่ทำงานในอาชีพและวิชาชีพ
ห้ามคนต่างด้าวทำ 39 อาชีพ ตามบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและ

วิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาการอนุญาตให้คนต่างด้าวทำงานโดยแยกตามประเภทใบอนุญาต ได้แก่

- 1) ใบอนุญาตที่ออกให้แก่คนต่างด้าวตามกฎหมายส่งเสริมการลงทุน มีอายุเท่าระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานตามกฎหมายนั้น ๆ
- 2) ใบอนุญาตที่ออกให้แก่คนต่างด้าวที่อยู่ในราชอาณาจักรอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายให้มีอายุตามที่อธิบดีหรือเจ้าพนักงานซึ่งอธิบดีมอบหมายกำหนด แต่ไม่ให้เกินหนึ่งปีนับแต่วันออกระยะเวลาการอนุญาตให้คนต่างด้าวทำงาน
- 3) ใบอนุญาตที่ออกให้แก่คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ตามกฎหมายคนเข้าเมืองให้มีอายุเท่าระยะเวลาที่คนต่างด้าวได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรในขณะออกใบอนุญาต
- 4) ใบอนุญาตที่ออกให้แก่คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองไทย โดยไม่มีกำหนดเวลาแน่นอนให้มีอายุ 30 วัน นับแต่วันออก

ระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณาอนุญาตการทำงานของคนต่างด้าว ฉบับที่ 1 และ 2 ออกในปี พ.ศ. 2545 ในข้อ 5 ได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาออกใบอนุญาตทำงานต่ออายุใบอนุญาต และการอนุญาตให้เปลี่ยนการทำงานหรือเปลี่ยนท้องที่หรือสถานที่ในการทำงานให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอนุญาตเฉพาะกิจการที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและอนุญาตแก่คนต่างด้าวเฉพาะที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขในกรณีหนึ่งกรณีใดดังต่อไปนี้

- 1) เป็นคนต่างด้าวที่ทำงานในสถานประกอบการที่มีทุนชำระแล้ว และทุนประกอบธุรกิจเริ่มต้นไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาทและทุก 2 ล้านบาทให้มีคนต่างด้าวทำงานได้ 1 คน ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 10 คน โดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานทุนชำระแล้ว และทุนประกอบธุรกิจ ตลอดจนรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีของธนาคารรวมทั้งงบการเงินของปีที่ผ่านมาประกอบการพิจารณาด้วย
- 2) ทำงานในสถานประกอบการที่ได้ชำระภาษีเงินได้ให้แก่รัฐในรอบ 3 ปีที่ผ่านมารวมกันไม่น้อยกว่า 5 ล้านบาท ให้มีคนต่างด้าวทำงานได้ 1 คน โดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานชำระภาษีเงินได้

3) ทำงานในสถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจส่งออกสินค้าไปต่างประเทศและนำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศ 3 ล้านบาทขึ้นไปในปีที่ผ่านมา ให้มีคนที่ต่างด้าวทำงานได้ 1 คนทุก ๆ จำนวนเงิน 3 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 3 คน โดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานใบขนสินค้าขาออก

4) ทำงานในสถานประกอบการที่มีการจ้างงานคนไทยทุก 50 คน ให้มีคนที่ต่างด้าวทำงานได้ 1 คน แต่ไม่เกิน 5 คน โดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานแบบรายการแสดงการส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคม

5) คนต่างด้าวที่มีรายได้และมีหน้าที่ชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีให้แก่รัฐบาลไทยตั้งแต่หนึ่ง 18,000 บาทขึ้นไป หรือได้ชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีที่ผ่านมาเป็นจำนวนตั้งแต่หนึ่ง 18,000 บาทขึ้นไป โดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คนต่างด้าวสามารถอยู่ในประเทศไทยได้ 1 ปี โดยต้องนำหลักฐานทางภาษีครบรอบปีภาษีมาแสดงเมื่อขอใบอนุญาตทำงาน โดย 1 ปีจะเสียภาษี 18,000 บาท สำหรับคนโสดเมื่อทำงานเงินเดือน ๆ ละ 30,000 บาท หรือคนแต่งงานมีบุตรและภรรยาเงินเดือนขึ้นต่ำอยู่ที่ 45,000 บาท

6) เมื่อมีเหตุจำเป็นอันสมควรอธิบดีหรือเจ้าพนักงาน ซึ่งอธิบดีมอบหมายหรือนายทะเบียน แล้วแต่กรณี อาจพิจารณาออกใบอนุญาตทำงาน ต่ออายุใบอนุญาต และอนุญาตให้เปลี่ยนการทำงานหรือเปลี่ยนท้องที่หรือสถานที่ในการทำงานให้แก่คนต่างด้าวในลักษณะหนึ่งลักษณะใดดังต่อไปนี้ โดยมีให้นำข้อจำกัดในเรื่องจำนวนคนต่างด้าวตามความในข้อ 5 มาใช้บังคับ ได้แก่

(1) ตัวแทนในธุรกิจการค้าระหว่างประเทศที่เดินทางเข้ามาตรวจสอบมาตรฐานสินค้าหรือจัดซื้อสินค้าหรือศึกษาภาวะตลาดสินค้า

(2) งานให้คำปรึกษาด้านการลงทุน หรือด้านการบริหารหรือด้านเทคนิคและเทคโนโลยี หรือด้านการตรวจสอบภายในเป็นครั้งคราว

(3) ผู้แทนธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งนำชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย

(4) สถาบันการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งได้รับการรับรองจากส่วนราชการที่รับผิดชอบ

(5) กิจการ บันเทิง มหรสพ คนตรี ศาสนา สังคมสงเคราะห์ กีฬา วัฒนธรรม หรือการศึกษา ซึ่งมีลักษณะการจ้างงานเป็นครั้งคราว และไม่แสวงหาผลกำไร หรือเป็นการก่อให้เกิดรายได้ต่อประเทศหรือเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

(6) การนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานเพื่อให้งานสำเร็จภายใต้โครงการของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีหนังสือรับรองจำนวนคนต่างด้าวพร้อมทั้งระบุชื่อ ตำแหน่ง มาแสดง

(7) งานที่ก่อให้เกิดการใช้วัตถุดิบภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ หรือสามารถลดการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ

(8) งานที่จะช่วยให้มีการส่งออกซึ่งสินค้าไทย

(9) งานที่นำเทคโนโลยีซึ่งคนไทยยังทำไม่ได้ เพื่อเข้ามาเผยแพร่ และถ่ายทอดให้แก่คนไทย

(10) งานที่คนไทยสามารถทำได้ แต่มีจำนวนไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการของตลาดแรงงานภายในประเทศ

(11) มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร โดยมีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

(12) เป็นคู่สมรสของคนไทย จดทะเบียนสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมายและดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาโดยเปิดเผย และประกอบอาชีพที่สุจริตไม่เป็นที่รังเกียจต่อสังคม

นอกจากนี้ยังมีคนต่างด้าวที่จะขอใบอนุญาตเข้าทำงานทั้งในกรณีทั่วไปและกรณีขอเข้าทำงานโดยใช้สิทธิภายใต้โครงการส่งเสริม จะต้อง具備สมบัติดังนี้

(1) เป็นคนต่างด้าวมีตำแหน่งผู้บริหาร ผู้ชำนาญการ หรือผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับสิทธิพิเศษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 พระราชบัญญัติปีโตรเลียม พ.ศ. 2514 และพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

(2) นักลงทุนชาวต่างชาติจะขออนุญาตทำงานและการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร (Visa Extension) ระยะเวลา 1 ปี ต้องได้รับการตรวจลงตราประเภท

คนอยู่ชั่วคราว (Non-immigrant) ต้องนำเงินเข้ามาลงทุนหรือร่วมลงทุนไม่ต่ำกว่า 2 ล้านบาท และคนต่างด้าวที่เป็นนักลงทุนมาขออนุญาตการทำงาน และการอนุญาตให้อยู่ต่อในราชอาณาจักรระยะเวลา 2 ปี จะต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (Non-immigrant) และต้องนำเงินเข้ามาลงทุนหรือร่วมลงทุนไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาท

(3) การออกไปอนุญาตการทำงานเป็นระยะเวลา 1 ปีสำหรับผู้บริหารหรือผู้ชำนาญการต่างด้าวจะต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (Non-immigrant) และจะต้องเข้ามาทำงานกับบริษัทที่มีเงินทุนจดทะเบียนชำระเต็มมูลค่าหรือทุนดำเนินการไม่ต่ำกว่า 30 ล้านบาท

(4) สื่อมวลชนชาวต่างชาติที่ได้รับอนุญาตจากทางราชการ

(5) นักวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ชาวต่างชาติ

(6) เจ้าหน้าที่ธนาคารต่างประเทศ สำนักงานวิเทศธนกิจของธนาคารต่างประเทศ สำนักงานผู้แทนของธนาคารต่างประเทศ ซึ่งได้รับการรับรองจากธนาคารแห่งประเทศไทย

(7) คนต่างด้าวที่ทำงานกับสถานประกอบการที่เป็นสำนักงานสาขา

(8) คนต่างด้าวที่ขออนุญาตทำงานในกรณีเร่งด่วนไม่เกิน 15 วัน

(9) คนต่างด้าวที่ทำงานในสำนักงานผู้แทนนิติบุคคลต่างประเทศในธุรกิจระหว่างประเทศ หรือสำนักงานภูมิภาคของบริษัทข้ามชาติตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

การยื่นขออนุญาตให้พนักงานบริษัทเข้ามาทำงานในประเทศไทยสามารถยื่นก่อนเข้ามาทำงานจริงได้ โดยเมื่อกรมการจัดหางานอนุมัติคำขอแล้วจะส่งหนังสือราชการให้กับบริษัทนั้นในต่างประเทศ และพนักงานจะนำหนังสือดังกล่าวไปยื่นขออนุญาตเข้าประเทศได้ที่กงสุลในต่างประเทศ

3.1.6 การตรวจคนเข้าเมือง

งานตรวจคนเข้าเมืองมีหลักใหญ่ คือ งานทางด้านการบริการ และงานด้านความมั่นคง ด้านตรวจคนเข้าเมืองมี 55 ด่าน ทั้งตามจุดชายแดน และท่าอากาศยานนานาชาติที่สำคัญ 10 แห่ง ได้แก่ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ เชียงราย สุโขทัย น่าน ภูเก็ต

กระบี่ หาดใหญ่ สมุย และอุตะเภะ ซึ่งเป็นจุดที่ชาวต่างประเทศบินตรงเข้ามาและจะต้องผ่านเจ้าหน้าที่ของตรวจคนเข้าเมือง คาดว่าในอนาคตคาดว่าจะเปิดสำนักงานเพิ่มขึ้นอีก โดยเฉพาะที่จังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในเรื่องสัญชาติของคนเข้าเมือง ตั้งแต่ วันที่ 1 ธันวาคม 2545 ชาวต่างชาติที่ถือสัญชาติ 38 ชาติ ไม่จำเป็นต้องขอวีซ่าเมื่อเดินทางเข้าประเทศไทย ซึ่งทางจุดตรวจคนเข้าเมืองจะประทับตราให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ 30 วัน ส่วนสัญชาติอีก 14 ประเทศสามารถเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรแล้ว จึงมาขอวีซ่า ณ ด่านตรวจคนเข้าเมืองก็ได้ สำหรับประเทศอื่น ๆ จะขอวีซ่า ณ สถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ

การเข้ามาประกอบธุรกิจของชาวต่างชาติต้องมีวีซ่าคนอยู่ชั่วคราว (Non-immigrant Visa) วีซ่าประเภทธุรกิจ แบ่งประเภทได้เป็น ธุรกิจประเภท A คือ นักลงทุนตั้งแต่ 30 ล้านบาทขึ้นไป หากมายื่นคำร้องและมีเอกสารครบจะได้รับการอนุมัติภายใน 1 วัน ธุรกิจประเภท B คือ นักลงทุนตั้งแต่ 10-20 ล้านบาทขึ้นไป จะได้รับพิจารณาอนุมัติภายใน 7 วัน ธุรกิจประเภท C คือ นักลงทุนตั้งแต่ 10 ล้านบาทลงมาจะได้รับการพิจารณาอนุมัติภายใน 45 วัน

การเข้ามาพักผ่อนระยะยาวนั้น รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้คนสูงอายุมาอยู่อาศัยระยะยาว เป็นกลุ่มที่มีความสามารถซื้อสูง ข้อกำหนด คือ ต้องนำเงินเข้ามาใช้จ่ายในประเทศอย่างน้อยปีละ 800,000 บาท หรือมีหลักฐานว่าได้รับบำนาญ บำนาญต่อเดือนตั้งแต่ 65,000 บาท ขึ้นไป จะให้วีซ่า 1 ปี ซึ่งสามารถไปยื่นที่สถานทูตและกงสุลไทยในต่างประเทศได้ และเมื่อเดินทางมาถึงด่านท่าอากาศยานกรุงเทพ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจะอนุมัติให้อยู่ในประเทศไทยเป็นระยะเวลา 1 ปี

การเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย จะต้องมียวีซ่า (Non-immigrant) หากอยู่ชั่วคราวถึง 3 ปี สามารถขอมิถิ่นที่อยู่ได้โดยการยื่นคำร้อง ซึ่งตามกฎหมายจะจำกัดการให้ถิ่นที่อยู่ประเทศละ 100 รายต่อปี ผู้ที่ได้รับถิ่นที่อยู่จะไม่มีสิทธิซื้ออสังหาริมทรัพย์ และไม่มีสิทธิทางการเมือง หากต้องการทำงานต้องยื่นขอใบอนุญาตทำงาน หากต้องการขอสัญชาติต้องมีถิ่นที่อยู่มาแล้ว 5 ปี นับจากวันที่ได้ เมื่อได้สิทธิถิ่นที่อยู่แล้วไม่ต้องขอวีซ่า แต่ถ้าเดินทางออกนอกประเทศต้องมาประทับตราหนังสือเดินทาง ทั้งนี้ ถิ่นที่อยู่กำหนดระยะเวลาให้ 1 ปี และต้องยื่นต่อปีละ 1 ครั้งในช่วงเดือนธันวาคม

ของทุกปี โดยแสดงคุณสมบัติของผู้ขอในช่วงปีที่มีถิ่นที่อยู่ ดังนี้ การยื่นขออนุญาตเข้าเมืองต่อสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองมี 4 ประเภทด้วยกัน คือ

1) การลงทุน สามารถจำแนกออกได้อีก 3 ประเภท คือ

(1) การลงทุนทางตรง หรือเป็นโครงการที่ดำเนินการอยู่แล้วแต่ประสงค์จะเพิ่มการลงทุนในโครงการใหม่ ต้องนำเงินเข้ามาไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาท และถือครองการลงทุนอย่างน้อย 3 ปี ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการลงทุน หากมีการเปลี่ยนแปลงจะเพิกถอนใบอนุญาต ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี 2542 ยังไม่มีผู้ใดใช้สิทธิยื่นภายใต้ข้อนี้

(2) การลงทุนในหลักทรัพย์ ต้องนำเงินเข้ามาซื้อพันธบัตรรัฐบาล หรือวิสาหกิจ ที่กระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกัน มีกำหนดอายุตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป และห้ามจำหน่าย จำหน่าย โอน ภายในระยะเวลา 5 ปี

(3) การลงทุนในอาคารชุด จะต้องนำเงินเข้ามาซื้ออาคารชุดที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และห้ามจำหน่าย จำหน่าย โอน ภายในระยะเวลา 5 ปี

2) การเข้ามาทำงาน แบ่งได้ 3 ลักษณะ

(1) จะต้องเข้ามาถือหุ้น เป็นประธานกรรมการ ในนิติบุคคล มีอำนาจลงนามเป็นระดับผู้บริหารในบริษัทนั้น ๆ อย่างน้อย 1 ปี ก่อนยื่นคำร้อง

(2) เข้ามาทำงานในบริษัทในฐานะลูกจ้างบริษัท (ส่วนใหญ่มาจากประเทศที่พัฒนาแล้ว) ต้องมีเงินเดือนขั้นต่ำ 80,000 บาท เสียภาษีปีหนึ่งไม่ต่ำกว่า 100,000 บาท มีใบอนุญาตการทำงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 3 ปี และทำงานในบริษัทที่ยื่นไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนยื่นคำร้อง

(3) การเป็นผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิชาการ ต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญ แสดงวุฒิการศึกษา และใบรับรองการทำงาน โดยมีสถานทูตไทย หรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้น ๆ รับรอง ต้องมีหลักฐานแสดงรายได้ว่าไม่ต่ำกว่า 20,000 เหรียญสหรัฐ

4) คนไทยที่เปลี่ยนสัญชาติเป็นคนที่มีความชำนาญ มีประโยชน์ต่อประเทศ มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี ผู้ที่ได้ถิ่นที่อยู่แล้วเมื่อกลับไปถิ่นที่อยู่เดิมแล้ว จะต้องลง

ประทับตราขอกลับเข้ามาใหม่ หากไม่ดำเนินการจะต้องยื่นขอใหม่ ทั้งนี้ การขอแต่ละครั้งเสียค่าธรรมเนียม 50,000 บาท

สำหรับการอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้เป็นกรณีพิเศษ โดยขออนุญาตจากรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย เรียกว่า การลงทุนกรณีพิเศษ คือ นำเงินเข้ามาลงทุนอย่างน้อย 10 ล้านบาท โดยมีช่องทางในการนำเงินเข้ามาในประเทศ 5 ช่องทางที่สามารถทำได้ คือ ฝากเงินในธนาคารพาณิชย์ ลงทุนในบริษัทจำกัดหรือมหาชนจำกัด ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ซื้อกองทุนรวม ซื้ออาคารชุด

3.1.7 ระเบียบการตรวจลงตรา (ออกวีซ่า) แก่คนต่างด้าว

บุคคลต่างด้าวที่ต้องการเดินทางเข้ามาในประเทศไทยต้องปฏิบัติดังนี้

- 1) คนต่างด้าวที่จะเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร จะต้องขอรับการตรวจลงตราจากสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ของไทยในต่างประเทศ ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการเดินทางเข้ามาในประเทศไทย
- 2) คนต่างด้าวจะต้องถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางที่ถูกต้อง สมบูรณ์และมีอายุใช้งาน (6 เดือนขึ้นไป)
- 3) คนต่างด้าวจะต้องไม่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อบุคคลต้องห้ามเดินทางเข้าราชอาณาจักร
- 4) ในการตรวจลงตราให้แก่คนต่างด้าว สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ จะต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 กฎกระทรวง ประกาศ กระทรวงมหาดไทย คำสั่งและระเบียบต่าง ๆ ที่ออกตามความใน พ.ร.บ. ดังกล่าว ซึ่งมีหลักเกณฑ์การพิจารณาบุคคลสัญชาติต่าง ๆ ดังนี้

(1) สัญชาติของประเทศที่ได้รับยกเว้นการตรวจลงตรา สามารถพำนักอยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกิน 30 วัน (วัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว) เรียกว่า ผ่อนผัน 30 วัน ซึ่งมีจำนวน 38 สัญชาติ

(2) สัญชาติของประเทศที่ขอรับการตรวจลงตรา ณ ช่องทางอนุญาตเข้าเมือง (Visa on Arrival) วัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว มีจำนวน 14 สัญชาติ

(3) ประเทศที่มีความตกลงยกเว้นการตรวจลงตราหนังสือเดินทางทูต ราชการ และธรรมดา กับรัฐบาลไทย

5) บุคคลสัญชาติที่นอกเหนือ จากข้อ 4 จะต้องขอรับการตรวจลงตราจากสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ก่อนเดินทางมายังประเทศไทย มิเช่นนั้นจะไม่ได้รับอนุญาตให้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร

6) นอกจากนี้ คนต่างด้าวสัญชาติได้รับยกเว้นการตรวจลงตราและสัญชาติของประเทศที่ขอรับการตรวจลงตรา ณ ช่องทางอนุญาตเข้าเมือง ที่เดินทางมาเพื่อวัตถุประสงค์อื่นมิใช่เพื่อการท่องเที่ยว และประสงค์จะพำนักอยู่ในราชอาณาจักรเกินกว่า 30 และ 15 วัน ตามลำดับ จะต้องขอรับการตรวจลงตราก่อนเดินทางเข้าประเทศไทย

7) คนต่างด้าวที่เดินทางมาจากประเทศเขตติดโรคไข้เหลือง (42 ประเทศ) จะต้องแสดงใบสำคัญรับรองการฉีดวัคซีนป้องกันโรคไข้เหลือง

8) ประเภทของวีซ่า แบ่งเป็น 8 ประเภท คือ

(1) เดินทางผ่านราชอาณาจักร (Transit Visa) จะได้รับอนุญาตให้พำนักได้ครั้งละไม่เกิน 30 วัน

(2) นักท่องเที่ยว (Tourist Visa) จะได้รับอนุญาตให้พำนักได้ครั้งละไม่เกิน 60 วัน

(3) คนอยู่ชั่วคราว (Non-immigrant Visa) จะได้รับอนุญาตให้พำนักครั้งละไม่เกิน 90 วัน สามารถขอขยายระยะเวลาพำนักได้ครั้งละไม่เกิน 1 ปี ทั้งนี้ผู้ร้องต้องมีคุณสมบัติและเอกสารครบถ้วนตามที่ทางการกำหนด ซึ่งมีการกำหนดรหัสให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเข้ามาพำนักในราชอาณาจักร เช่น

F : การปฏิบัติหน้าที่ราชการ

B : ธุรกิจ (การติดต่อหรือประกอบธุรกิจ/ทำงาน)

ED : การศึกษา ดูงาน หรือฝึกอบรมต่าง ๆ

M : การปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน

R : การเผยแพร่ศาสนาโดยเห็นชอบจากกรมศาสนา

(4) การทูต (Diplomatic Visa) ยกเว้นค่าธรรมเนียมวีซ่า

- (5) ราชการ (Official Visa) ยกเว้นค่าธรรมเนียมวีซ่า
- (6) อภัยยศไมตรี (Courtesy Visa) ยกเว้นค่าธรรมเนียมวีซ่า
- (7) คนเข้ามามีถิ่นที่อยู่ (Immigrant Visa)
- (8) คนเข้าเมืองกำหนดจำนวนคนต่างด้าว (Non-quota Immigrant Visa)

9) พนักงานตรวจคนเข้าเมืองมีอำนาจเปลี่ยนประเภทการตรวจลงตราจากประเภทนักท่องเที่ยว (Tourist Visa) และประเภทคนเดินทางผ่านราชอาณาจักร (Transit Visa) เป็นประเภทคนอยู่ชั่วคราว (Non-immigrant) และมีอำนาจในการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราวแก่คนต่างด้าว (เฉพาะผู้ที่ถือหนังสือเดินทางธรรมดา) ที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรโดยได้รับยกเว้นการตรวจลงตรา (57 สัญชาติ) และที่ได้รับการยกเว้นการตรวจลงตราเนื่องจากมีความตกลงกับไทย 5 สัญชาติ ได้แก่ บราซิล เปรู เวียดนาม เกาหลีใต้ และฮ่องกง) หากคนต่างด้าวนั้นมีความประสงค์ที่จะพำนักอยู่ต่อในราชอาณาจักรเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง

10) การตรวจลงตราแก่นักธุรกิจ (Non-immigrant “B”)

จากการศึกษาข้อกฎหมายข้างต้น เห็นได้ว่าโดยหลักการทั่วไปแล้ว แม้จะมีเงื่อนไขซึ่งเป็นข้อจำกัดในการเปิดตลาดและการเข้ามาลงทุนของชาวต่างชาติ แต่ในหลักการดังกล่าวก็มีข้อยกเว้น และเป็นข้อยกเว้นที่เปิดกว้างให้โอกาสชาวต่างชาติสามารถเข้ามาประกอบอาชีพและลงทุนในประเทศไทยได้ ซึ่งเห็นได้จากสภาพความเป็นจริงที่บุคคลต่างด้าวสามารถเข้ามาประกอบธุรกิจหรือทำงานในประเทศไทยเป็นจำนวนมากอยู่ในปัจจุบัน

3.2 กฎหมายเกี่ยวข้องกับการบริการโลจิสติกส์และบริการเกี่ยวเนื่อง

เนื่องจากการบริการโลจิสติกส์มีประเภทธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องอยู่หลายสาขาจึงมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับ ซึ่งตัวบทกฎหมายเหล่านั้นได้มีบทบัญญัติที่เป็นข้อจำกัดในการเปิดเสรีด้านบริการโลจิสติกส์ ซึ่งสามารถจำแนกที่สำคัญได้ดังนี้

3.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสาขาบริการด้านขนส่ง

3.2.1.1 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522

ผู้ขับขีรถตามมาตรา 42 กำหนดให้ผู้ขับรถที่เป็นคนต่างด้าว จะใช้ใบอนุญาตขับรถในประเทศไทยได้เฉพาะในกรณีที่มีความตกลงหรืออนุสัญญากับ รัฐบาลไทยกับรัฐบาลของต่างประเทศระบุให้ยอมรับและใช้ในประเทศของกันและกัน ได้ และมาตรา 49 ยังกำหนดอีกว่าผู้ขอใบอนุญาตขับรถยนต์สาธารณะและรถสามล้อ สาธารณะต้องมีสัญชาติไทย ซึ่งเป็นการกำหนดเพื่อสงวนไว้ให้เป็นอาชีพของคนไทย

ในด้านของการประกอบธุรกิจขนส่ง มีกฎกระทรวง ฉบับที่ 22 (พ.ศ. 2527) ซึ่งออกตามความในมาตรา 23 และ 24 แห่งพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 กำหนดให้ผู้ประกอบ การเดินรถยนต์รับจ้างบรรทุกโดยสาร โดยใช้รถยนต์รับจ้าง (บรรทุกผู้โดยสาร ไม่เกิน 7 คน) ต้องเป็นบริษัทจำกัดที่จดทะเบียนตามกฎหมายไทย ตั้งอยู่ในไทย มีผู้ถือหุ้นที่เป็นต่างด้าวไม่เกิน 30% ของทุนจดทะเบียน และมีกรรมการ และผู้จัดการมีสัญชาติไทย หรือสหกรณ์จำกัดที่มีสำนักงานใหญ่ในไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อประกอบการเดินรถยนต์รับจ้างบรรทุกโดยสาร โดยใช้รถยนต์รับจ้าง และมี กรรมการดำเนินการ สมาชิก และพนักงานเป็นผู้มีสัญชาติไทย

3.2.1.2 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมและจัด ระเบียบการขนส่ง โดยแบ่งประเภทของการขนส่งออกเป็น การขนส่งประจำทาง การ ขนส่งไม่ประจำทาง การขนส่งโดยรถขนาดเล็ก และการขนส่งส่วนบุคคล และมีมาตร การควบคุมผู้ประกอบการขนส่ง โดยกำหนดผู้ประกอบการขนส่งต้องขอรับใบอนุญาต จากทางราชการ มีกำหนดเส้นทางรถประจำทาง ควบคุมจำนวนรถ ควบคุมเวลาเดินรถ ควบคุมตัวรถเพื่อความเหมาะสมและความปลอดภัยในการขนส่ง การเป็นผู้ประกอบการ ขนส่งนั้น ในมาตรา 24 กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทาง การ ขนส่งไม่ประจำทาง และการขนส่งโดยรถขนาดเล็กต้องมีสัญชาติไทย และกรณีผู้ขอรับ ใบอนุญาตเป็นนิติบุคคลนั้น จะต้องจดทะเบียนตามกฎหมายไทยและมีสำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่ในประเทศไทย อีกทั้งในมาตรา 92 ระบุว่า ผู้ประจำรถ อาทิเช่น ผู้ขับรถ ผู้เก็บค่า โดยสาร นายตรวจ ในการขนส่งทางประจำทาง การขนส่งไม่ประจำทาง หรือการขนส่ง โดยรถขนาดเล็ก ซึ่งบุคคลประจำรถเหล่านี้จะต้องมีสัญชาติไทย ดังนั้น ผู้ที่มีสิทธิขอ อนุญาตประกอบกิจการขนส่งได้จะต้องเป็น

- 1) ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ผู้เป็น หุ้นส่วนทั้งหมด ต้องมีสัญชาติไทย
- 2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกที่ไม่จำกัดความรับผิดทั้งหมดต้องมีสัญชาติไทย และมีทุนของหุ้นส่วนต่างด้าวไม่เกิน 49%
- 3) บริษัทจำกัด ให้มีกรรมการต่างด้าวไม่เกิน 50% และมีทุนของต่างด้าวไม่เกิน 49%
- 4) บริษัทมหาชนจำกัด ให้มีกรรมการต่างด้าวไม่เกิน 50% และมีทุนของต่างด้าวไม่เกิน 50% ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด

3.2.1.3 พระราชบัญญัติการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2543

พระราชบัญญัตินี้อนุญาตให้การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ให้สัมปทานกิจการรถไฟฟ้าทั้งหมดหรือบางส่วนแก่เอกชนได้ โดยมาตรา 44 และ 45 กำหนดว่า ผู้รับสัมปทานต้องเป็นนิติบุคคลไทยและผู้รับสัมปทานต้องจัดให้บุคคลสัญชาติไทยเป็นผู้ทำงานให้มากที่สุด ยกเว้นงานที่มีลักษณะเฉพาะด้าน ซึ่งผู้รับสัมปทานไม่สามารถจัดหาคนไทยที่มีความรู้ความชำนาญทำงานแทนได้ จึงจะอนุญาตให้หาผู้ชำนาญจากต่างประเทศมาทำงานแทนได้ แต่ต้องถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ความชำนาญให้บุคคลสัญชาติไทยสามารถทำงานแทนได้ภายใน 5 ปี นับแต่วันที่ได้รับสัมปทาน

3.2.1.4 พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481

ในมาตรา 7 กำหนดให้ผู้ที่จะถือกรรมสิทธิ์เรือจดทะเบียนเป็นเรือไทยซึ่งทำการค้าในน่านน้ำไทยได้ต้องเป็น

- 1) บุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย หรือ
- 2) ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนที่ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย หรือ
- 3) นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย โดย (ก) กรณีห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย (ข) กรณีห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดทั้งหมดเป็นบุคคล

ธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทยและมีคนต่างด้าวลงทุนไม่เกิน 30% ของทุน (ค) กรณีบริษัท จำกัด ต้องมีกรรมการคนต่างด้าวไม่เกิน 50% และถือหุ้นไม่เกิน 30% ของทุนจดทะเบียน และห้ามออกใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ และ (ง) กรณีบริษัทมหาชน ต้องมีกรรมการคนต่างด้าวไม่เกิน 50% และถือหุ้นไม่เกิน 30% ของทุนชำระแล้ว อีกทั้งใน มาตรา 7 ทวิ กำหนดให้ผู้ที่จะถือกรรมสิทธิ์เรือจดทะเบียนเป็นเรือไทยซึ่งใช้ ประกอบการขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศโดยเฉพาะ (ไม่ทำการค้าในน่านน้ำไทย) ต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย มีกรรมการเป็นคนต่างด้าวไม่เกิน 50% และเป็น (ก) บริษัทจำกัด ซึ่งมีทุนของคนต่างด้าวไม่เกิน 49% ของทุนจดทะเบียนและ ห้ามมีข้อบังคับอนุญาตให้ออกใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ หรือ (ข) บริษัทมหาชน ต้องมี คนต่างด้าวถือหุ้นไม่เกิน 49% ของทุนชำระแล้ว เรือที่จดทะเบียนเป็นเรือไทยเท่านั้นจึง จะทำการค้าในน่านน้ำไทยได้ นอกจากจะมีความตกลงกับต่างประเทศเป็นอย่างอื่น และ คนประจำเรือไทยซึ่งสามารถทำการค้าในน่านน้ำไทยได้ทุกคนต้องเป็นบุคคลที่มี สัญชาติไทย และคนประจำเรือขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศต้องมีอัตราส่วนบุคคล สัญชาติไทยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งปัจจุบันกระทรวงคมนาคมผ่อนผันให้มี ประจำเรือต่างด้าวได้ไม่เกิน 90% สำหรับเรือเดินระหว่างประเทศ

3.2.1.5 พระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชย์นาวี พ.ศ. 2521

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชย์นาวีมีวัตถุประสงค์ใน การควบคุม ทำนุบำรุง และส่งเสริมกิจการพาณิชย์นาวี ได้แก่ การขนส่งทางทะเล การ ประกัน ภัยทางทะเล การเดินเรือ กิจการอยู่เรือ และกิจการท่าเรือ กำหนดให้ผู้ขออนุญาต เช่าและใช้เรืออื่นที่มีใช้เรือไทยในประกอบการขนส่งทางทะเลและได้รับสิทธิประโยชน์ ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพาณิชย์นาวีต้อง (1) เป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัท มหาชนที่จดทะเบียนจัดตั้งตามกฎหมายไทย (2) มีเรือไทยที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง ให้บริการ อยู่ในเส้นทางที่จะขออนุญาตเช่าเรืออื่นที่มีใช้เรือไทยมาให้บริการของซึ่งตน เป็นผู้รับขน (3) แสดงหลักฐานแสดงการใช้คน

3.2.1.6 พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497

พระราชบัญญัติการเดินอากาศมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการดำเนินการเดินอากาศและการจราจรทางอากาศให้สะดวก ปลอดภัยรัดกุม เป็นระเบียบ และได้กำหนดให้มีคณะกรรมการการบินพลเรือน ทำหน้าที่รับปรึกษา และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบินพลเรือนแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ออกข้อบังคับโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายและภาคผนวกแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (Chicago Convention) มาตรา 31 กำหนดให้ผู้ที่ขอจดทะเบียนอากาศยานต้องมีสัญชาติ ไทยหรือเป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนตามกฎหมายไทย มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในไทยและกรณีที่เป็น (1) ห้างหุ้นส่วนสามัญ ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดต้องมีสัญชาติไทย (2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดซึ่งรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวนต้องมีสัญชาติไทย และมีทุนของคนที่ต่างได้ไม่เกิน 49% (3) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ต้องไม่มีหุ้น ชนิดออกให้แก่ผู้ถือ กรรมการส่วนมากต้องมีสัญชาติไทยมีต่างด้าวถือหุ้นไม่เกิน 49% ของหุ้นทั้งหมด และมาตรา 44 กำหนดให้ผู้ขออนุญาตเป็นผู้ประจำหน้าที่ เช่น นักบิน ต้นหน นายช่าง พนักงานวิทยุ พนักงานควบคุมการจราจรทางอากาศ ต้องมีสัญชาติไทย อย่างไรก็ดี หากได้คนต่างด้าวได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประจำหน้าที่จากประเทศที่ทำความตกลงกับไทย ก็สามารถนำใบอนุญาตนั้นให้เจ้าหน้าที่ของกรมการขนส่งทางอากาศรับรองเพื่อให้ถือว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ทำงานได้ในประเทศไทยได้

ทั้งนี้ ยังมีข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือน ฉบับที่ 35 กำหนดคุณสมบัติและลักษณะของผู้ขออนุญาตเป็นผู้ประกอบการให้บริการในลานจอดอากาศยานหรือบริการช่างอากาศ ซึ่งออกตามความในมาตรา 15 แห่งกฎหมายการเดินอากาศ ซึ่งกำหนดให้ (1) ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการให้บริการในลานจอดอากาศยานหรือบริการช่างอากาศแก่ธุรกิจการเดินอากาศของตนเองต้องเป็นผู้ประกอบกิจการเดินอากาศของไทย และ (2) ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการให้บริการในลานจอดอากาศยานหรือบริการช่างอากาศแก่ธุรกิจการเดินอากาศของบุคคลอื่นต้องเป็นรัฐวิสาหกิจหรือบริษัทจำกัดที่มีกรรมการส่วนใหญ่มีสัญชาติไทย และหุ้นตั้งแต่ 70% ขึ้นไปต้องถือโดยผู้ประกอบกิจการเดินอากาศของไทย รัฐวิสาหกิจที่

ให้บริการในลานจอดอากาศยานหรือบริการช่างอากาศ หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกรให้บริการลานจอดอากาศยานหรือบริการช่างอากาศก่อนปี 2535

3.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสาขาบริการที่เกี่ยวข้องเนื่อง

3.2.2.1 กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมกิจการฮัจญ์

กำหนดให้ผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบกิจการรับจัดบริการขนส่งกิจการฮัจญ์ต้องเป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนตามกฎหมายไทยมีสำนักงานอยู่ในประเทศไทย และกรณีที่เป็น (1) ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนต้องมีทุนเป็นของตัวเองต่างด้าวไม่เกิน 49% (2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัดความรับผิดชอบต้องมีสัญชาติไทยและทุนเป็นของตัวเองต่างด้าวไม่เกิน 49% (3) บริษัทจำกัดมีกรรมการที่เป็นคนต่างด้าวไม่เกิน 50% และมีทุนของตัวเองต่างด้าวไม่เกิน 49% รวมทั้งต้องไม่มีข้อบังคับอนุญาตให้ออกใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ นอกจากนี้หุ้นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการผู้จัดการนิติบุคคลต้องมีสัญชาติไทย

3.2.2.2 กฎหมายว่าด้วยโทรเลขโทรศัพท์

มีวัตถุประสงค์ในการกำหนดอำนาจผูกขาดในกิจการโทรเลขโทรศัพท์ไว้แก่รัฐ ซึ่งผู้ใดจะดำเนินการมิได้เว้นแต่จะเป็นการดำเนินการเพื่อใช้เองและต้องได้รับอนุญาตจากรัฐก่อน โดยไม่อนุญาตให้บุคคลใด ๆ ประกอบการในลักษณะที่ให้ผู้อื่นร่วมใช้ประโยชน์ด้วย ซึ่งมีผลกระทบต่อการประกอบการให้บริการสำรองที่นั่งด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (Computer Reservation System) อย่างไรก็ตาม การประกอบการจะต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ซึ่งขณะนี้กรมการขนส่งทางอากาศได้จัดทำในรูปแบบ Code of Conduct หรือเงื่อนไขประกอบใบอนุญาตให้ส่วนราชการอื่นพิจารณา

3.2.2.3 กฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม

มีวัตถุประสงค์ในการจัดระเบียบการประกอบกิจการโทรคมนาคม โดยมีการอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมการใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม มาตรฐานโครงข่ายโทรคมนาคมและอุปกรณ์ สิทธิของผู้รับใบอนุญาต สิทธิของผู้ให้บริการสัญญาให้บริการโทรคมนาคม ค่าธรรมเนียมและค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม และการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม เป็นต้น เพื่อเปิดตลาดให้มีการแข่งขันเสรีในกลุ่มผู้ประกอบการโทรคมนาคมที่ไม่มีโครงข่ายโทรคมนาคมของ

คน โดยในมาตรา 8 ระบุให้ผู้ขอรับใบอนุญาตแบบที่ 2 และ 3 ซึ่งเป็นกลุ่มบริการ
โทรคมนาคมที่มีความสำคัญและเป็นระบบสาธารณะ ต้องไม่เป็นคนต่างด้าวและต้องมี
สัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าวไม่เกิน 25% ของทุนทั้งหมด รวมทั้งมีกรรมการที่เป็น
คนต่างด้าวไม่เกิน 1 ใน 4 ของกรรมการทั้งหมด